

Kvalitetsrapport för gymnasieskola och anpassad gymnasieskola 2024

Utbildningsnämnden

Innehållsförteckning

Förkortningar och begrepp.....	3
1. Inledning och sammanfattning	4
2. Systematiskt kvalitetsarbete	4
3. Uppföljning av läsåret 2023/24 - gymnasieskola	5
3.1 Kunskapsresultat och närvaro.....	6
3.1.1 Gymnasieskolans nationella program.....	6
3.1.2 Introduktionsprogram	18
3.2 Undervisningens kvalitet	20
3.3 Bedömning och betyg	29
3.4 Trygghet och värdegrund.....	31
4. Uppföljning av läsåret 2023/24 – anpassad gymnasieskola	34
4.1 Kunskapsresultat och närvaro.....	34
4.1.1 Nationella program	34
4.1.2 Individuella program.....	35
4.2 Undervisningens kvalitet	35
4.3 Bedömning och betyg	37
4.4 Trygghet och värdegrund.....	37
5. Rektors ledarskap	39
6. Slutsatser.....	43
7. Arbetet framåt.....	45

Förkortningar och begrepp

AG: anpassad gymnasieskola

AI: artificiell intelligens

AKK: alternativ och kompletterande kommunikation såsom tecken, bilder eller digitala hjälpmedel.

APL: arbetsplatsförlagt lärande

AST: autismspektrumtillstånd

Examensgrad: andel av åk 3-eleverna som tog examen aktuellt läsår.

Genomsnittlig betygspoäng: Summan av alla betyg gånger kurspoängen, delat med summan av antalet poäng i elevens examensbevis, exkluderat gymnasiearbetet.

Genomströmning: hur lång tid det tar från påbörjad utbildning till examen (eller studiebevis för IM) – mäts ofta som genomströmning på 3 eller 4 år.

GR: Göteborgsregionen

Gymnasiegemensamma ämnen: de ämnen som ingår i alla nationella program i gymnasieskolan. Engelska, historia, idrott och hälsa, matematik, naturkunskap, religionskunskap, samhällskunskap och svenska/svenska som andraspråk.

IF: intellektuell funktionsnedsättning

IKT: informations- och kommunikationsteknologi

IM: introduktionsprogram

IMA: individuellt alternativ

IMS: språkintrödktion

IMV: programinriktat val

IMY: yrkesintrödktion

Lgy11 – gymnasieskolans läroplan

Meritvärde: Summan av de 16 eller 17 bästa grundskolebetygen, i det slutbetyg som eleven använder i ansökan till gymnasieskolan.

NPF: neuropsykiatriska funktionsnedsättningar

Programgemensamma ämnen: de ämnen som alla elever på ett specifikt program läser.

Programfördjupning: ämnen och kurser som ligger inom ramen för examensmålen och för programmets karaktär. Ska komplettera och fördjupa de programgemensamma ämnena.

SPSM: Specialpedagogiska skolmyndigheten

SSOR: ämnesområdet sexualitet, samtycke och relationer

SVA: svenska som andraspråk

SYV: studie- och yrkesvägledare

Vklass: systemstöd för schema, närvaro/frånvaro, dokumentation av utvecklingssamtal, omdömen, hittills uppnådda mål, extra anpassningar, kommunikation med vårdnadshavare etc.

1. Inledning och sammanfattning

Kvalitetsrapporten är utbildningsförvaltningens årliga sammanställning och analys av elevernas kunskapsresultat samt föregående läsårs insatser för att uppnå läroplanens mål. Rapporten är även utbildningsnämndens dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet som huvudman för de kommunala gymnasieskolorna och anpassade gymnasieskolorna. Sammanställningar, analyser och slutsatser bygger huvudsakligen på skolenheternas kvalitetsarbete, dialoger samt dokumentation i verksamhetsplaner och uppföljningsrapporter.

I föregående års kvalitetsarbete identifierades ett antal övergripande utvecklingsområden med grund i skolenheternas och huvudmannens resultat och analyser. Efter 2024 års uppföljning ser förvaltningen att steg har tagits inom samtliga utvecklingsområden men att de kräver ett fortsatt fokus och är av långsiktig karaktär.

För att fortsätta utveckla undervisningen och öka elevernas kunskapsresultat kommer förvaltningen i det fortsatta arbetet särskilt att fokusera på:

- rektors ledarskap i uppdraget att leda lärares lärande så att kvaliteten i undervisningen fortsätter att förbättras,
- att stärka det vetenskapliga stödet, på alla nivåer, med syfte att utbildning och undervisning än mer ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet,
- att förstärka det kompensatoriska uppdraget och undanröja hinder för elevernas lärande,
- det främjande och förebyggande arbetet för en ökad skolnärvaro.

För en mer utförlig beskrivning av arbetet framåt, se kapitel 7.

2. Systematiskt kvalitetsarbete

Skollagens krav på systematiskt kvalitetsarbete innebär att huvudmän och skolenheter systematiskt och kontinuerligt ska följa upp verksamheten, analysera resultaten i förhållande till de nationella målen och utifrån det planera och utveckla utbildningen. Nationella krav, mål och riktlinjer samt utbildningsnämndens uppdrag och verksamhetsplan genomsyrar planerings- och uppföljningsarbetet, från huvudmannanivå till skolenhetsnivå.

Utbildningsnämnden var läsåret 2023/24 huvudman för 13 gymnasieskolor (43 skolenheter) och 7 anpassade gymnasieskolor (9 skolenheter). På skolenhetsnivå görs uppföljning av verksamhetens resultat under rektors ledning och ansvar. Det systematiska kvalitetsarbetet planeras, följs upp och dokumenteras utifrån den nationella styrningen i skollag och läroplan. Från och med läsåret 2024/25 har strukturen i enheternas och huvudmannens kvalitetsarbete förändrats något för att följa det nationella kvalitetssystem som är framtaget av Skolverket med nationella mål, delmål och indikatorer.¹

Läroplansmålen, som tidigare låg till grund för kvalitetsarbetets struktur och innehåll, är fortfarande en viktig del i skolenheternas planering och uppföljning men kvalitetsarbetet behöver innefatta fler delar av den nationella styrningen (exempelvis skollag och förordningar, nationella mål och delmål) samtidigt som avgränsningar kan behöva göras av vad som ska följas upp årligen, från enhets- till huvudmannanivå, och vad som kan följas upp över längre intervaller av tid, exempelvis genom tematiska uppföljningar med ett par års mellanrum. Av denna anledning har strukturen i årets rapport ändrats något och huvudrubrikerna är *Kunskapsresultat och närvaro, Undervisningens kvalitet, Bedömning och betyg samt Trygghet*

¹ [Nationellt kvalitetssystem - Skolverket](#)

och värdegrund. I årets rapport beskrivs även *Rektors ledarskap* under en egen rubrik då detta har identifierats som ett av huvudmannens prioriterade fokusområden.

Det är rektor som tillsammans med medarbetare och elever identifierar och analyserar läsårets resultat samt verksamhetens framgångsfaktorer och utvecklingsområden. För att skapa goda förutsättningar att bedriva det systematiska kvalitetsarbetet finns en övergripande struktur för arbetet och gemensamt fastställda rutiner. De fungerar som ett ramverk för utbildningschefer, verksamhetschefer och rektorer när de i sin tur tar fram mer detaljerade processer för hur kvalitetsarbetet ska bedrivas på respektive område, skola och skolenhet.

Kvalitetsarbetet följer ett gemensamt årshjul som visar när statistiskt underlag distribueras, när uppföljning av olika områden ska dokumenteras på skolenhetsnivå samt när dialoger genomförs mellan rektorer, förvaltningsledning och nämnd. Årshjulet skapar förutsägbarhet och systematik i planerings- och uppföljningsarbetet.

På skolenheten inleds läsåret med att rektor tillsammans med sina medarbetare färdigställer uppföljningen av föregående läsår i en uppföljningsrapport. Med grund i gjorda analyser och slutsatser upprättas sedan en ny verksamhetsplan. Till verksamhetsplanen hör också enhetens plan mot diskriminering och kränkande behandling. Under läsåret arbetar skolenheten med identifierade utvecklingsområden och genomför verksamhetsplanens prioriterade insatser. Olika områden följs upp och dokumenteras under olika tidsperioder. På så sätt kan också huvudmannen följa upp verksamheten löpande. I augusti avslutas återigen processen med skolenhetens analys och sammanställning av föregående läsårs resultat och skolenheten upprättar en ny verksamhetsplan utifrån de erfarenheter som gjorts.

I denna kvalitetsrapport ges en sammanfattande och övergripande bild av resultatutvecklingen samt huvudmannens analys av föregående läsår, med särskilt fokus på prioriterade utvecklingsområden. Resultaten analyseras och möjliga orsaker till hög eller låg måluppfyllelse utforskas. Förvaltningsövergripande utvecklingsområden identifieras som underlag för framtida prioriteringar och målsättningar.

3. Uppföljning av läsåret 2023/24 - gymnasieskola

I föregående års kvalitetsarbete identifierades ett antal övergripande utvecklingsområden, med grund i skolenheternas och huvudmannens resultat och analyser efter läsåret 2022/23.

För att fortsätta utveckla undervisningen och öka elevernas kunskapsresultat beskrevs i kvalitetsrapport 2023 hur det fortsatta arbetet särskilt skulle fokusera på:

- rektors ledarskap i uppdraget att leda lärares lärande så att kvaliteten i undervisningen fortsätter att förbättras,
- att stärka det vetenskapliga stödet, på alla nivåer, med syfte att utbildning och undervisning än mer ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet,
- att förstärka det kompensatoriska uppdraget och undanröja hinder för elevernas lärande,
- det främjande och förebyggande arbetet för en ökad skolnärvaro.

I rapporten konstaterades också att förvaltningen behövde fortsätta utveckla kvalitetsarbetet på introduktionsprogrammen bland annat genom samordnade insatser för att förbättra de individuella studieplanerna och för att utveckla metoder för att följa elevers progression och måluppfyllelse.

Årets rapport knyter an till dessa utvecklingsområden och andra områden med tydlig koppling till skollagstiftningen och läroplanen, i syfte att utvärdera insatser och resultat.

3.1 Kunskapsresultat och närvaro

3.1.1 Gymnasieskolans nationella program

För att kunna följa upp, analysera och kommentera skolenheternas måluppfyllelse används ett antal nyckeltal. De ska synliggöra skolenheternas resultat i förhållande till målen för utbildningen. Nyckeltalen gällande examensgrad, genomströmning och närvaro indikerar förvaltningsövergripande utvecklingstendenser. Rektorerna använder dessa indikatorer samt fler mätvärden och bedömningar för resultatanalys på respektive enhet.

Av de elever som gick årskurs 3 läsåret 2023/24 fick **83,7 procent** en gymnasieexamen, ett lägre resultat än föregående läsår (85,0 procent). Årets resultat utgör första trendbrottet på en obruten positiv trend sedan införandet av Lgy11.

Tabell 1. Andel elever med gymnasieexamen

Andel med examen	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Antal elever i år 3	2646	2683	2701	2621	2579
Andel elever med examensbevis (%)	82,8	83,6	84,6	85,0	83,7
Högskoleförberedande program	84,4	86,1	87,0	87,5	85,1
- kvinnor	85,6	87,8	86,8	88,5	87,0
- män	83,1	84,1	87,3	86,3	83,0
Yrkesprogram	79,3	78,3	78,3	78,8	79,4
- kvinnor	75,3	76,0	76,8	77,8	78,7
- män	82,0	80,0	79,6	79,5	79,8
Andel som avslutat utbildningen med studiebevis (%)	13,3	13,5	14,1	13,0	15,3
Andel med förlängd undervisning till nästkommande läsår (%)	3,9	2,8	1,3	2,0	1,0

Jämfört med föregående läsår har examensgraden ökat något på yrkesprogrammen (+0,6 procentenheter) men minskat på de högskoleförberedande programmen (-2,4 procentenheter). I synnerhet minskar examensgraden för män på högskoleförberedande program.

Tabell 2. Genomsnittlig betygspoäng i examen

Genomsnittlig betygspoäng	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Högskoleförberedande examen	15,2	15,4	15,3	15,2	15,3
- kvinnor	15,5	15,6	15,6	15,5	15,5
- män	14,9	15,1	15,0	14,8	15,0
Yrkesexamen	13,3	13,4	13,5	13,2	13,4
- kvinnor	13,7	14,2	14,1	13,9	14,0
- män	13,0	12,8	13,0	12,8	13,0
TOTALT	14,6	14,8	14,8	14,7	14,8

Högst genomsnittlig betygspoäng i examen har kvinnor med högskoleförberedande examen

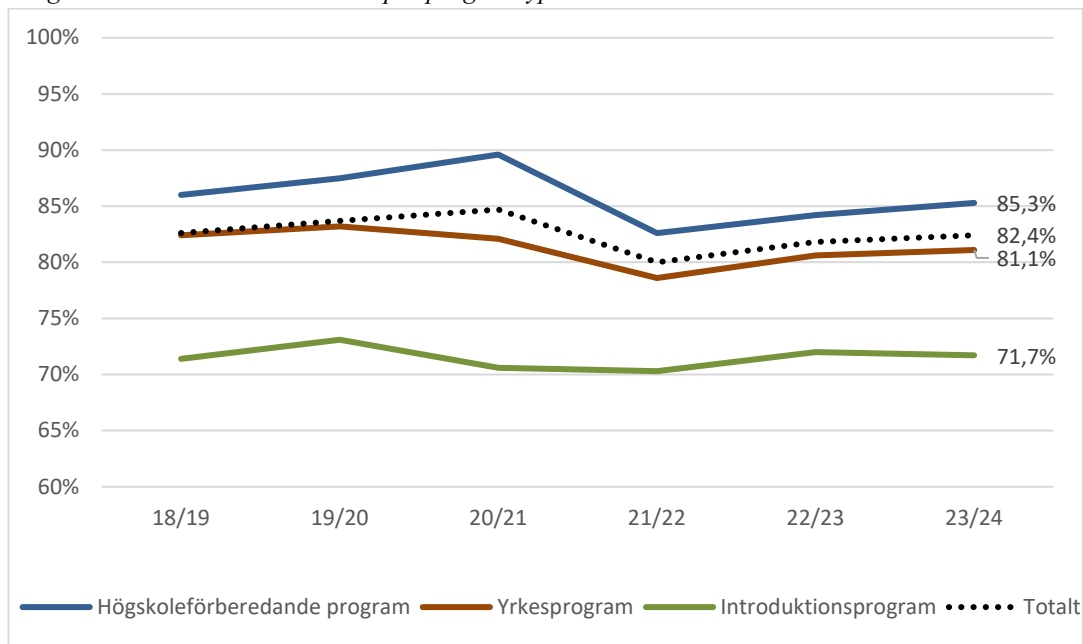
(15,5) och lägst har män med yrkesexamen (13,0). Genomsnittet för samtliga examen är 14,8 betygspoäng. Jämfört med föregående läsår har det totala resultatet ökat marginellt och nedbrutet på programtyp och kön noteras marginella förändringar.

Mer detaljerad betygsstatistik finns i nämndens betygsrapport (UBN 2024-09-24).

Närvaro

Jämfört med föregående läsår har närvaron ökat på 7 av 13 skolor. Den totala närvaron 2023/24 var **82,4** procent vilket är en ökning med 0,6 procentenheter sedan 2022/23.

Diagram 1. Skolnärvaro totalt och per programtyp

Totalt hade männen (82,9 procent) en något högre skolnärvaro än kvinnorna (82,0 procent). Män hade en högre andel oanmäld frånvaro medan kvinnor hade en högre andel anmäld frånvaro.

Skolnärvaron påverkades av coronapandemin. Under läsåret 2020/21 bedrevs undervisningen på distans. Under denna period ökade närvaron på de högskoleförberedande programmen men minskade på yrkesprogrammen och introduktionsprogrammen. Under läsåret 2021/22 var undervisningen skolförlagd samtidigt som övriga restriktioner i samhället kvarstod. Tillsammans med periodvis höga smittotal påverkade det närvaron negativt.

Läsåren 2022/23 och 2023/24 ökade närvaron återigen men inte till samma nivå som innan pandemin. Huruvida närvaron har minskat eller ökat sedan föregående läsår, och i vilken grad, skiljer sig åt mellan olika skolenheter och program. Det är därför svårt att dra några generella slutsatser men en förklaring till varför närvaron inte ökat mer, på aggregerad nivå, kan vara förändrade vanor och beteenden som en konsekvens av pandemin. Även på nationell nivå ser Skolverket tecken på att frånvaromönster har förändrats i spåren av pandemin och pekar bland annat på att barn och unga numera stannar hemma i större utsträckning vid milda sjukdomssymtom.²

För att ge eleverna goda förutsättningar att nå utbildningens mål identifierar skolorna närvaron som den främsta faktorn och arbetet för att öka skolnärvaron pågår kontinuerligt. På de

² Skolverkets bedömning av läget i skolväsendet, Skolverket (2023)

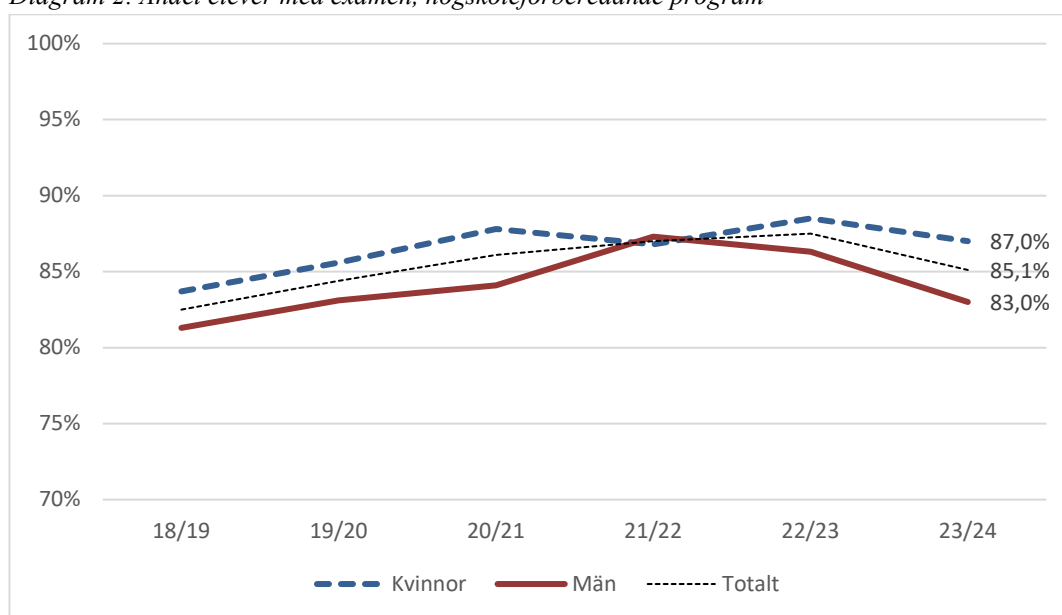
utbildningar, på enskilda enheter, där en lägre andel elever tog examen 2023/24 jämfört med tidigare läsår ser flera enheter att en relativt hög frånvaro är en del av förklaringen. I flera fall har även elevernas meritvärden från grundskolan varit lägre än tidigare och insatser i gymnasieskolan har inte i tillräckligt hög grad kunnat tillgodose elevernas behov av stöd för att nå en examen. På motsvarande sätt förklaras ett högre resultat vid flera enheter av ett gynnsamt närvarofrämjande arbete.

Högskoleförberedande program

Andel elever med examen

Andelen elever som tagit examen från de högskoleförberedande programmen läsåret 2023/24 är **85,1** procent vilket är en minskning med 2,4 procentenheter sedan föregående läsår.

Diagram 2. Andel elever med examen, högskoleförberedande program

Med anledning av pandemin fick de elever som gick i årskurs 3 läsåren 2020/21 och 2021/22 helt eller delvis sin gymnasiala utbildning på distans (vt 2020 - vt 2021). Läsåret 2021/22 var undervisningen återigen skolförlagd men långa perioder av distansundervisning förmodas ändå ha påverkat elevernas resultat. Detta ser dock ut att ha fallit olika ut för män och kvinnor på de högskoleförberedande programmen. I Skolinspektionens granskning av undervisningen på distans 2021³ framkom att flickor i något lägre grad upplevt att deras behov av stöd uppmärksammats av läraren och i högre grad än pojkar upplevt att deras mående försämrats – fysiskt, psykiskt och socialt, under perioder med distansundervisning. Andra iakttagelser i granskningen var att elever i årskurs 1 och 2 under denna period fick stå tillbaka till förmån för elever i åk 3. Även i Skolverkets intervjustudie med lärare och rektorer hösten 2022 framkom att flickor som grupp drabbats särskilt av pandemin, och det tycktes vanligare att flickor hade sämre studiemotivation efter än innan pandemin.⁴ Sammantaget kan detta vara en förklaring till att männen hade en bättre resultatutveckling än kvinnorna under pandemin, inkluderat läsåret 2021/22 när undervisningen återigen var skolförlagd. Kvinnorna som läsåret 2020/21 gick i årskurs 3 fick ett bra resultat, eftersom åk 3-eleverna prioriterades i skolornas insatser för att eleverna skulle lyckas ta examen, men de kvinnor som gick i årskurs 1 och 2 under perioder

³ Fjärr- och distansundervisning på gymnasieskolor våren 2021, Skolinspektionen (2021)

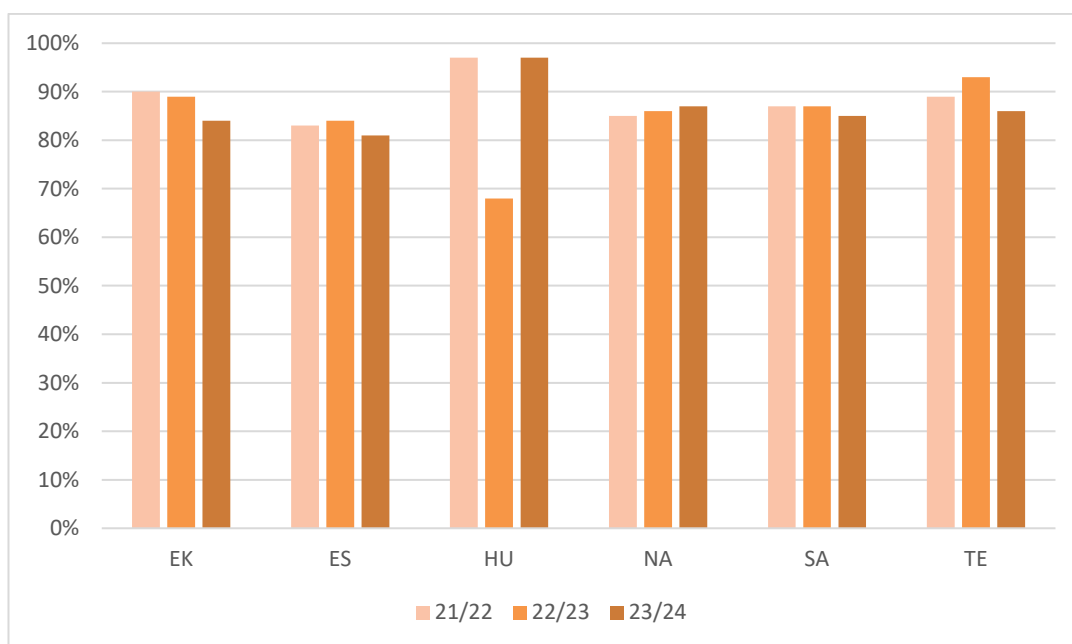
⁴ Covid-19-pandemins konsekvenser för skolväsendet, Skolverket (2022)

med distansundervisning kan ha haft det svårare med studierna och ett sämre mående än männen, samt utmaningar med studiemotivationen när undervisningen återigen var skolförlagd.

Andelen män med examen minskade något läsåret 2022/23 vilket kan härledas till en minskad examensgrad på Ekonomiprogrammet och Naturvetenskapsprogrammet, vid några skolenheter. Även här går förklaringen att härleda till perioder med distansundervisning då det var svårt att ge individuellt stöd eller genomföra praktiska moment på distans i matematik, kemi och fysik.

Läsåret 2023/24 minskade examensgraden återigen, både för män och för kvinnor, och det är första gången sedan Gyll som examensgraden på de högskoleförberedande programmen sjunker.

Diagram 3. Andel elever med examen, per högskoleförberedande program

I jämförelse med föregående läsår har måluppfyllelsen minskat på fyra av de sex högskoleförberedande programmen; Ekonomiprogrammet (EK), Estetiska programmet (ES), Samhällsvetenskapsprogrammet (SA) och Teknikprogrammet (TE). På Ekonomiprogrammet syns en minskning över de senaste tre läsåren och vid de enheter som minskningen kan härledas till har eleverna också haft lägre meritvärden från grundskolan. Detta gäller även de enheter som har ett lägre resultat på Samhällsvetenskapsprogrammet jämfört med föregående läsår. På Teknikprogrammet är det främst en skolenhet som har ett lägre resultat jämfört med tidigare, och här ser man också kopplingen till lägre meritvärden och förkunskaper från grundskolan, till stor del beroende på att enheten tog in fler elever på utbildningen än läsåren dessförinnan. På det Estetiska programmet finns inte samma koppling mellan meritvärden från grundskolan och måluppfyllelse i gymnasieskolan.

På naturvetenskapsprogrammet (NA) har måluppfyllelsen ökat för tredje året i rad. Meritvärdena från grundskolan har under samma period ökat marginellt, men flera enheter upplever fortfarande att fler elever än tidigare behöver extra anpassningar och stöd i de naturvetenskapliga kurserna och matematik. Att resultatet ändå fortsätter att öka bör tyda på att de insatser man gjort gett resultat.

Humanistiska programmet (HU) har ökat igen efter att ha minskat föregående läsår. Det är ett relativt litet program vilket ger ett stort statistiskt utslag på några få elever.

Genomströmning

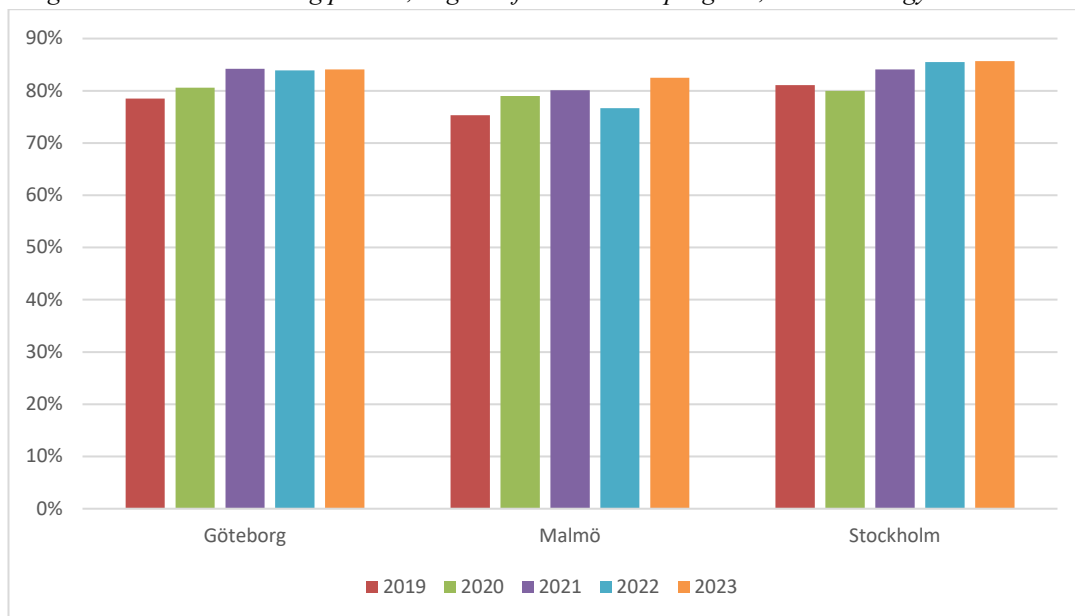
Genomströmningen visar hur stor andel av eleverna som har tagit examen inom tre eller fyra år, av de som påbörjat en gymnasieutbildning i egen regi. Andelen elever med examen har ökat över tid om man ser till de senaste fem årens resultat. En något högre andel elever än tidigare tog examen efter tre års studier vårterminen 2023 (startår 2020) men en lägre andel elever än tidigare tog examen efter fyra år (startår 2019). Resultaten skiljer sig åt mellan olika program och skolenheter.

Tabell 3. Genomströmning högskoleförberedande program, kommunala gymnasieskolor i Göteborg⁵

	2019	2020	2021	2022	2023
Gymnasieexamen inom 3 år (%)	78,5	80,6	84,2	83,9	84,1
Gymnasieexamen inom 4 år (%)	80,0	83,6	85,7	88,4	86,2

Resultatet baseras enbart på de elever som har utbildningen som sin första inskrivning i en gymnasieskola, vilket betyder att de kommer direkt från årskurs 9 och inte från ett introduktionsprogram eller en annan påbörjad gymnasieutbildning efter ett skolbyte. Därav kan resultatet variera något mellan läsåren, även om den totala andelen elever i årskurs 3 som tagit examen har ökat under samma tidsperiod.

Diagram 4. Genomströmning på 3 år, högskoleförberedande program, kommunala gymnasieskolor

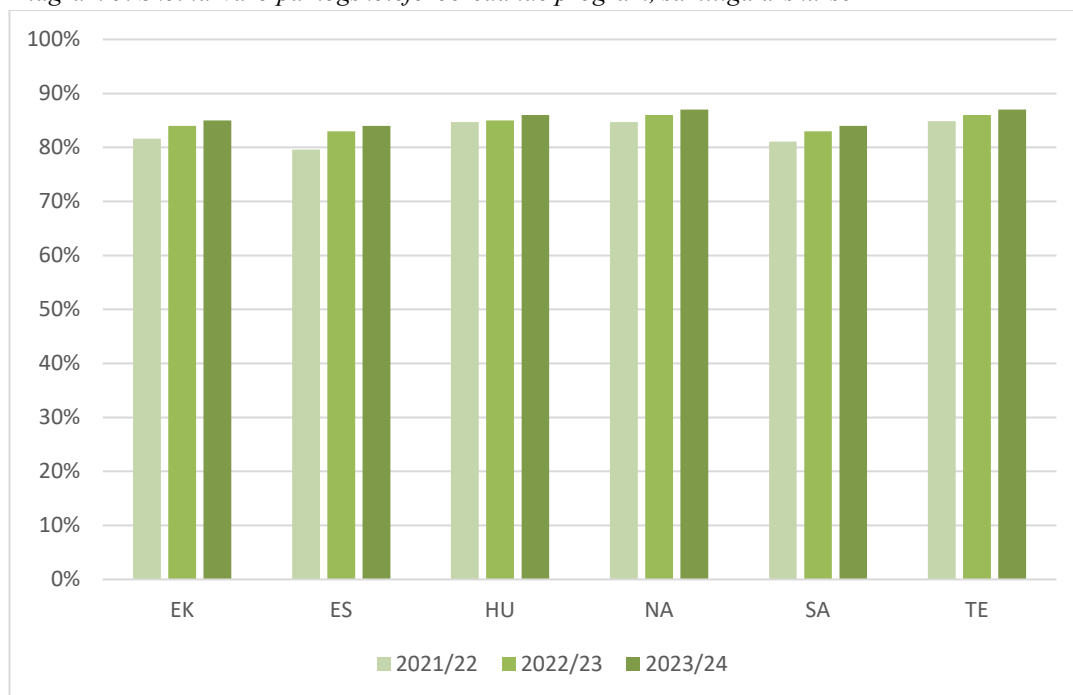
I jämförelse med andra kommunala huvudmän har Göteborg (84,1 procent) en högre genomströmning på tre år än Malmö (82,5 procent) och riksgenomsnittet (81,9 procent) men inte Stockholm (85,7 procent).

Närvaro

Totalt har närvaron på de högskoleförberedande programmen ökat från 84,2 procent 2022/23 till 85,3 procent 2023/24. Ökningen syns på alla de högskoleförberedande programmen.

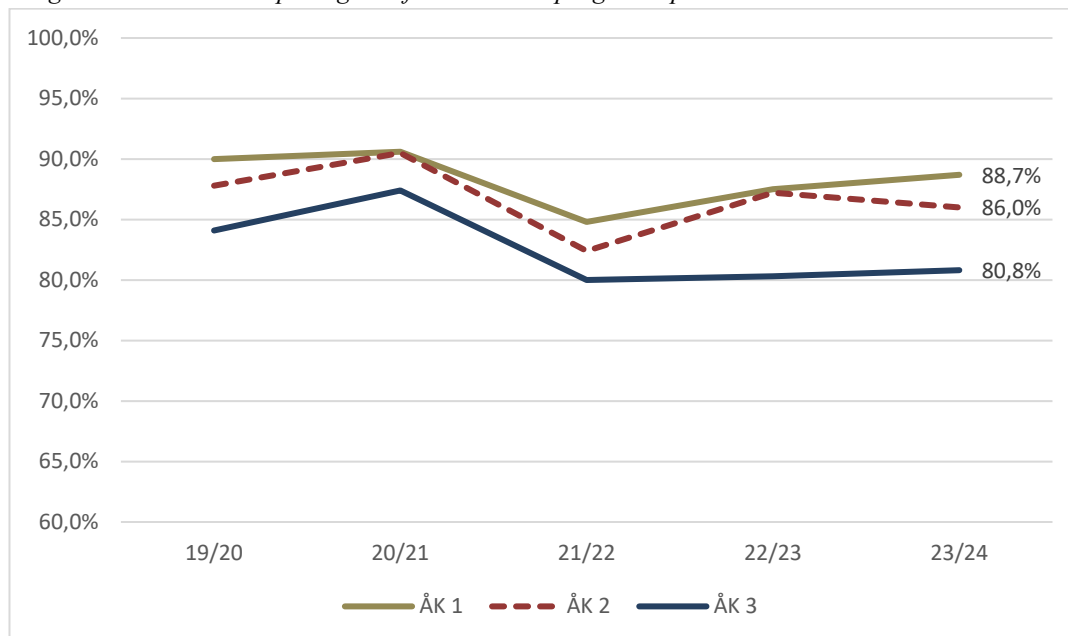
⁵Antal elever som tagit examen från ett högskoleförberedande program i egen regi dividerat med antal elever som påbörjat ett högskoleförberedande program i egen regi tre eller fyra år tidigare. De senaste siffrorna som finns tillgängliga är för elever som skulle ha tagit examen våren 2023, tre eller fyra år efter påbörjad utbildning. Lägeskommunperspektiv. <https://www.kolada.se/verktyg/jamforaren>

Diagram 5. Skolnärvaro på högskoleförberedande program, samtliga årskurser

Närvaron var högst på Naturvetenskapsprogrammet (87,4 procent) och Teknikprogrammet (86,7 procent) och lägst på det Estetiska programmet (83,8 procent) och Samhällsvetenskapsprogrammet (83,6 procent). Närvaron tenderar att minska ju längre in i utbildningen eleverna kommer.

Diagram 6. Skolnärvaro på högskoleförberedande program - per årskurs

International Baccalaureate (IB)

På de kommunala gymnasieskolorna finns två IB diplomprogram, förlagda på The International High school och Hvitfeldtska gymnasiet. Läsåret 2023/24 erhöll 74,8 procent av eleverna en IB-examen, vilket är en minskning i jämförelse med 78,5 procent 2022/23 och 77,0 procent

2021/22. Betygsgenomsnittet låg på 33 av 45 poäng, vilket motsvarar 17 i den svenska betygsskalan (samma resultat som föregående läsår). Detta betygsgenomsnitt kan också jämföras med övriga IB-skolor i världen som i år hade ett snitt på 30,3 poäng.

För en elev på IB är ett IB Diploma jämförbart med att få en gymnasieexamen på ett nationellt program. Krav för att få IB Diploma är att uppnå en viss poängsättning i kurserna, men också att ha klarat av några övergripande uppgifter. Bedömningar på slutprov görs, alternativt modereras, av externa och slutresultaten ges av IB-organisationen.

Avgörande för resultaten är fortsatt det närvarofrämjande arbetet samt skapa forum för att stödja eleverna individuellt och i grupp utifrån behov. Den något sjunkande examensgraden följer generellt den för övriga högskoleförberedande program. Orsaker härleds även till covid där analyser av prov visar på något lättare prov och snällare bedömning samt att elever var hemma. Programmet arbetar mer idag på att stödja eleverna med att lämna in uppgifter i tid och att slutföra uppgifter på plats i skolan. Detta för att lärarna ska kunna ge adekvat feedback i tid till eleverna. På IB är det slutproven som sätter betygen, och därför är processarbetet med eleverna högst centralt för att stödja i lärandet.

De elever som inte nått examen förklaras fortsatt med att stödinsatser, inom och utanför skolan, inte har räckt för att ge önskade effekter. Inom IB:s regelverk godkänns stöd och anpassningar inom ordinarie undervisning, men är strikt begränsat vid examenstillfällen. Elever som inte klarat examensprov erbjuds möjligheter att göra om den delen av examen som behövs kommande vår.

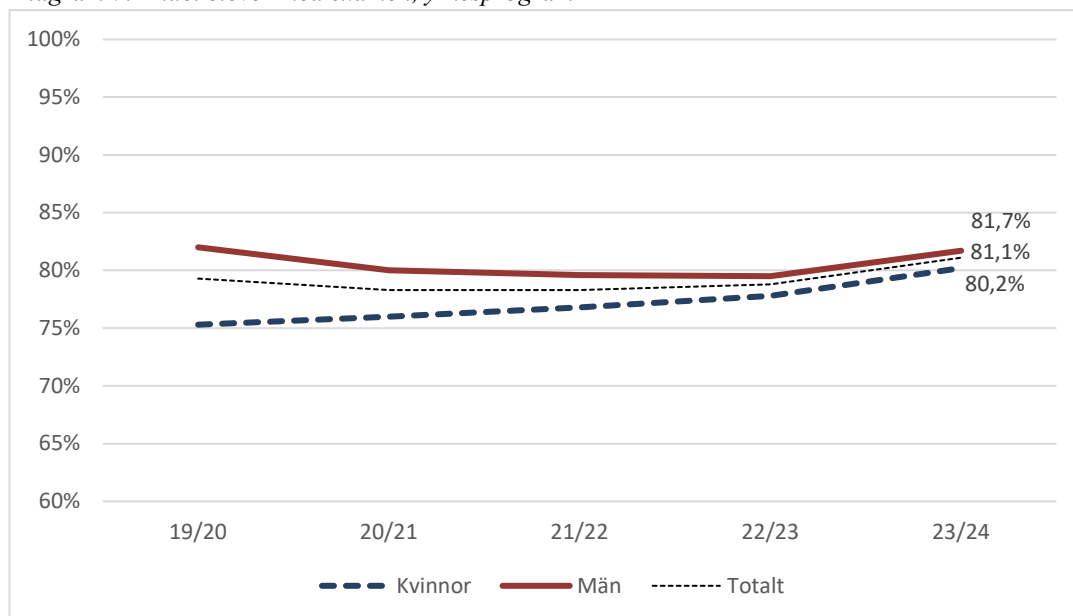
Yrkesprogram

Yrkesprogrammen skiljer sig på några väsentliga punkter från de högskoleförberedande programmen. Yrkesprogrammen har i regel färre elever per program och respektive program finns enbart på en av de kommunala gymnasieskolorna, med undantag för Vård- och omsorgsprogrammet samt Handels- och administrationsprogrammet (Försäljnings- och serviceprogrammet från och med läsårsstart 2022/23). Det är därför svårt att dra alltför generella eller övergripande slutsatser av att resultat går upp eller ned från ett läsår till ett annat. Programmen består ofta av en övervägande del kvinnor eller en övervägande del män.

Examensgrad

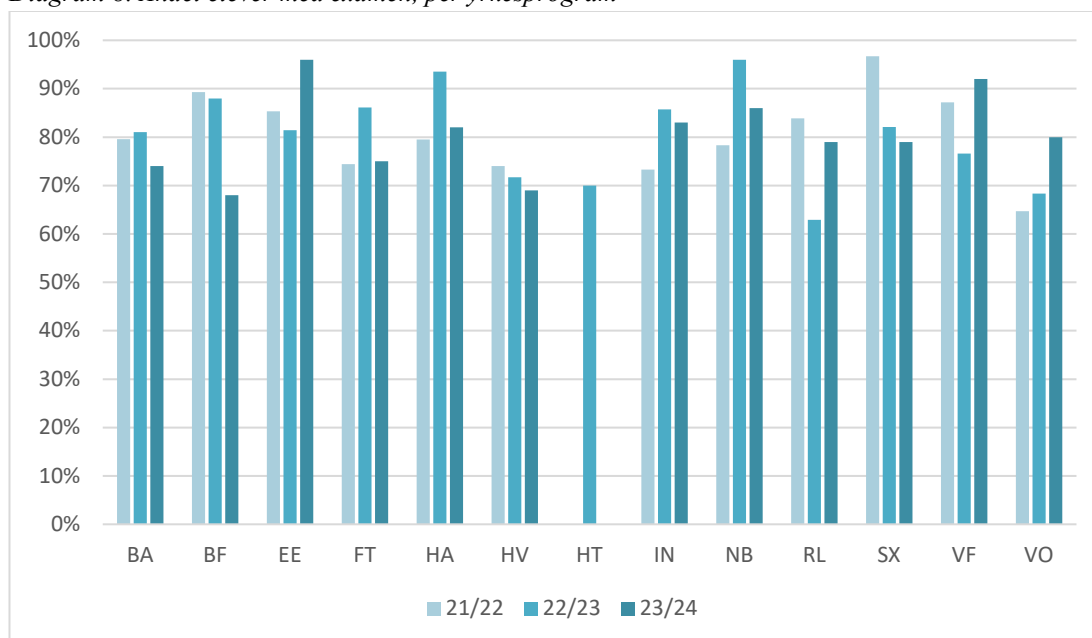
Andelen elever i årskurs 3 som tagit examen från yrkesprogrammen läsåret 2023/24 är **79,4** procent, vilket är en ökning med 0,6 procentenheter sedan föregående läsår. Över de senaste läsåren har måluppfyllelsen på aggregerad nivå varit i princip oförändrad, men resultaten varierar på olika program från läsår till läsår. Kvinnorna har en bättre utveckling än männen under samma period även om det fortsatt är en större andel män som tar examen.

Diagram 7. Andel elever med examen, yrkesprogram

Det är svårt att finna generella förklaringar till resultatet på aggregerad nivå, då yrkesprogrammen är av olika karaktär med olika elevsammansättning. Man kan inte göra lika tydliga kopplingar till pandemin och distansundervisningen i yrkesprogrammets resultat som i de högskoleförberedande programmen, även om andelen elever med examen minskade något mellan 2019/20 och 2020/21.

Diagram 8. Andel elever med examen, per yrkesprogram

Examensgraden har ökat på 4 av 13 yrkesprogram sedan föregående läsår. På Vård- och omsorgsprogrammet (VO) syns en positiv utvecklingskurva de senaste tre läsåren. El- och energiprogrammet (EE), Restaurang- och livsmedelsprogrammet (RL) samt VVS- och fastighetsprogrammet (VF) har en högre andel elever med examen jämfört med föregående läsår.

Bygg- och anläggningsprogrammet (BA), Barn- och fritidsprogrammet (BF), Fordons- och transportprogrammet (FT), samt Handels- och administrationsprogrammet (HA) har ett lägre

resultat jämfört med föregående läsår. Hantverksprogrammet (HV) och Sjöfartsutbildningen (SX) har ett sjunkande resultat över de senaste tre läsåren. På Hotell- och turismprogrammet (HT), Industritekniska programmet (IN) och Naturbruksprogrammet (NB) är det svårt att dra några generella slutsatser av att resultatet går upp eller ned från ett år till ett annat då elevgrupperna är relativt små, cirka 10-25 elever i varje årskurs, vilket inte heller ger så stort utslag på det totala resultatet.

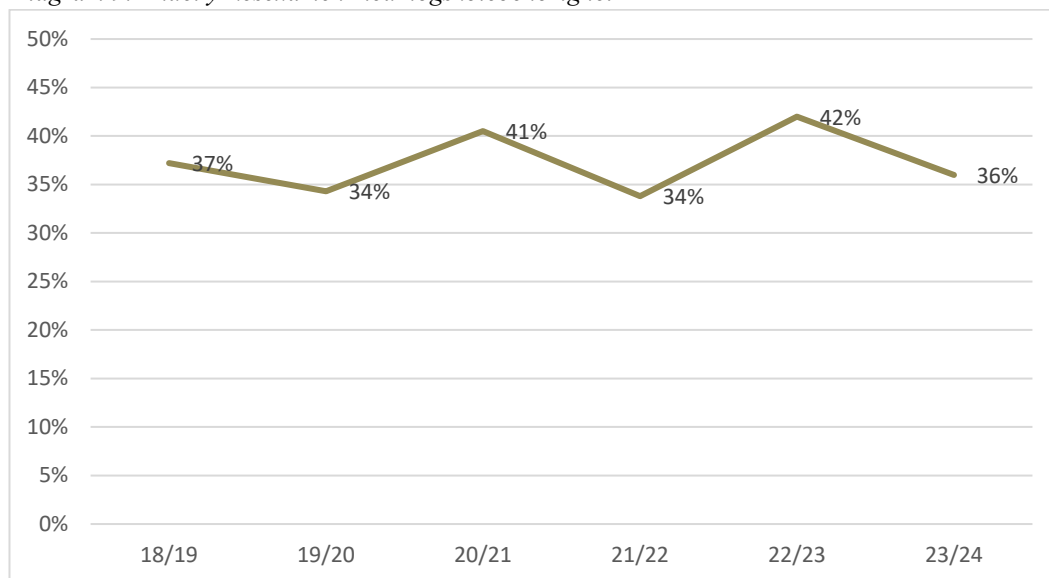
Grundläggande högskolebehörighet

Yrkesprogrammen förbereder för att gå direkt ut i arbete efter gymnasieexamen, men eleverna kan också ta examen med grundläggande högskolebehörighet. För grundläggande högskolebehörighet krävs yrkesexamen och godkända betyg i kurserna Svenska eller Svenska som andraspråk 2 och 3 samt Engelska 6.

För de elever som påbörjade utbildningen vid läsårsstart 2023/24 har poängplanerna för yrkesprogrammen utökats från 2500 till 2800 poäng. Syftet med de nya nationella bestämmelserna är att göra yrkesprogrammen mer attraktiva och få fler elever att läsa in högskolebehörighet. Svenska 2 och svenska 3 samt engelska 6 ingår nu bland de gymnasiegemensamma ämnena i elevernas studieplaner. Eleverna har tidigare kunnat välja till dessa kurser men nu får de i stället göra ett aktivt val om de inte vill läsa kurserna. Kraven för yrkesexamen har dock inte ändrats och man kan fortfarande nå en yrkesexamen inom 2500 poäng.

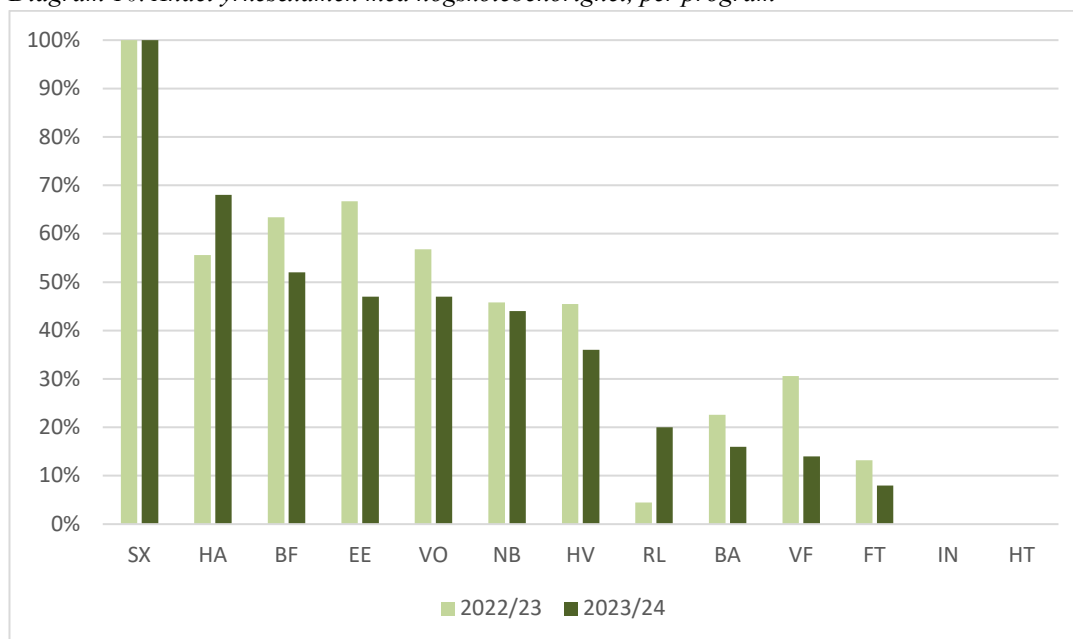
Det är först under höstterminen 2024 som denna förändring slår igenom i praktiken eftersom de högre kurserna inte påbörjas förrän tidigast det andra året i elevernas utbildning. Fler elever än tidigare har nu dessa kurser i sin studieplan, men utfallet av detta går inte att utläsa förrän denna elevgrupp har tagit examen efter avslutat läsår 2025/26.

Diagram 9. Andel yrkesexamen med högskolebehörighet

Av de elever som tog yrkesexamen läsåret 2023/24 hade 36 procent av eleverna också valt till och fått godkänt i de kurser som krävs för en grundläggande högskolebehörighet. Det råder stora skillnader mellan programmen gällande hur stor andel av eleverna som läser in högskolebehörighet.

Diagram 10. Andel yrkesexamen med högskolebehörighet, per program⁶

I diagrammet ovan är programmen rangordnade utifrån resultaten 2023/24. Även nationellt är det de riksrekryterande utbildningarna med egna examensmål (exempelvis Sjöfartsutbildningen SX) samt Handels- och administrationsprogrammet (HA), Barn- och fritidsprogrammet (BF), Vård- och omsorgsprogrammet (VO) och Naturbruksprogrammet (NB) som har förhållandevis många elever som läser in grundläggande högskolebehörighet.

Att EI- och energiprogrammet (EE) har en relativt hög andel med högskolebehörighet kan förklaras av ett relativt högt genomsnittligt meritvärde från grundskolan de senaste två läsåren.

Industri tekniska programmet (IN), Fordons- och transportprogrammet (FT), Bygg- och anläggningsprogrammet (BA) samt VVS- och fastighetsprogrammet (VF) har de lägsta andelarna i den nationella statistiken, i likhet med förvaltningens skolor.

Enheter med yrkesprogram har arbetat för att öka andelen elever som väljer till kurser för att bli högskolebehöriga utifrån de individuella önskemål, behov och förutsättningar som eleverna har. Utbildningarna har varit organiserade så att alla elever getts möjlighet att läsa behörighetsgivande kurser och enheterna har försökt skapa ett så bra schema som möjligt. Elever och vårdnadshavare har informerats om möjligheten till grundläggande högskolebehörighet och eleverna har fått stöd inför de individuella valen. Skolorna har arbetat aktivt för att belysa olika framtidsyrken och fördelarna med fler möjligheter efter examen.

Genomströmning

Av de elever som påbörjat och avslutat utbildningen i egen regi har andelen elever som tar examen inom tre år (startår 2020) minskat i en jämförelse med föregående läsår. Däremot har den totala andelen elever med examen inom 4 år ökat markant (dessa elever påbörjade utbildningen 2019). Om resultatet för examen inom tre år är högt 2022, innebär det att resultatet för examen inom fyra år 2023 också blir högt, eftersom det är samma elevgrupp som utfallet bygger på. Av tabellen framgår att andelen elever med examen, i en och samma årskull, generellt ökar med cirka 4–5 procent mellan år 3 och 4.

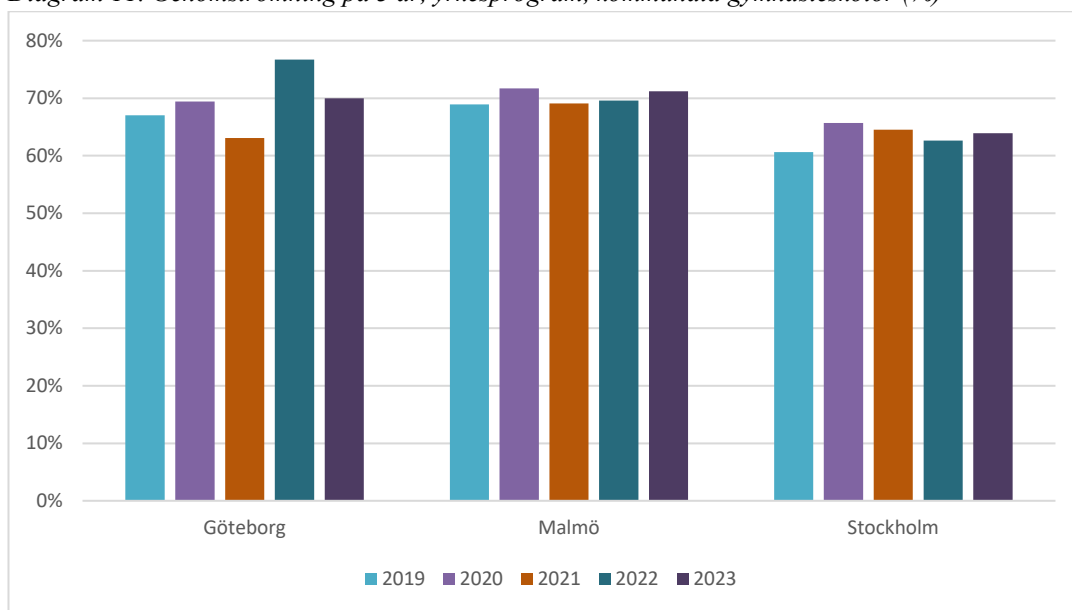
⁶ Hotell- och turismprogrammet har för få elever för att resultat ska redovisas. På industri tekniska programmet har ingen elev tagit examen med högskolebehörighet.

Tabell 4. Genomströmning yrkesprogram, kommunala gymnasieskolor i Göteborg⁷

	2019	2020	2021	2022	2023
Gymnasieexamen inom 3 år (%)	67,0	69,4	63,1	76,7	70,0
Gymnasieexamen inom 4 år (%)	73,6	71,6	74,8	68,2	80,3

Resultatet baseras enbart på de elever som har utbildningen som sin första inskrivning i en gymnasieskola, vilket betyder att de kommer direkt från årskurs 9 och inte från ett introduktionsprogram eller en annan påbörjad gymnasieutbildning efter ett skolbyte. Därav kan resultatet variera något mellan läsåren, även om den totala andelen elever i årskurs 3 som tagit examen är oförändrad eller har ökat under samma tidsperiod.

Diagram 11. Genomströmning på 3 år, yrkesprogram, kommunala gymnasieskolor (%)

I jämförelse med andra kommunala huvudmän har Göteborg med resultatet från 2023 (70,0 procent) en högre genomströmning på tre år än Stockholm (63,9 procent), men lägre än Malmö (71,2 procent) och riksgenomsnittet (76,3 procent). I Göteborg är andelen elever med examen inom fyra år (80,3 procent) däremot högre än Stockholm (66,7 procent), Malmö (73,6 procent) och riksgenomsnittet (79,5 procent).

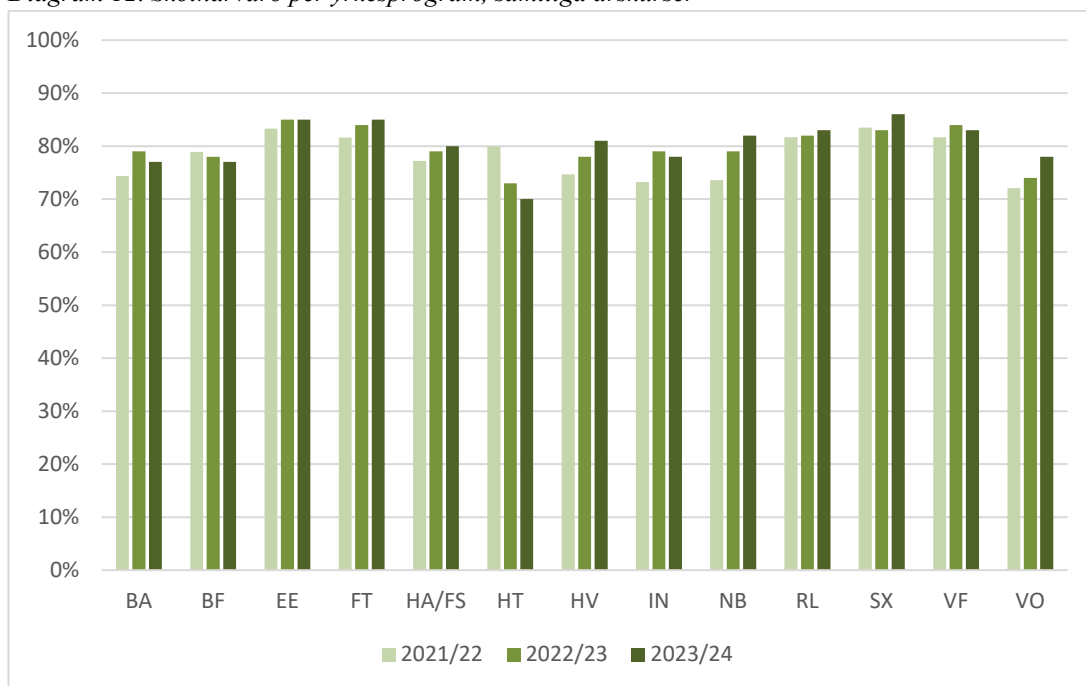
Förvaltningen arbetar vidare för att utveckla uppföljningen av elevernas genomströmning, delvis genom att bättre nyttja elevregistreringssystemens möjligheter men framför allt genom att djupare analysera orsaker till avhopp och avbrott i studierna samt förlängd undervisningstid.

Närvaro

Totalt har närvaron på yrkesprogrammen ökat från 80,7 procent 2022/23 till **81,1** procent 2023/24. På yrkesprogrammen är mönstret över tid och mellan olika årskurser inte lika tydligt som på de högskoleförberedande programmen och närvaron varierar mycket mellan olika program.

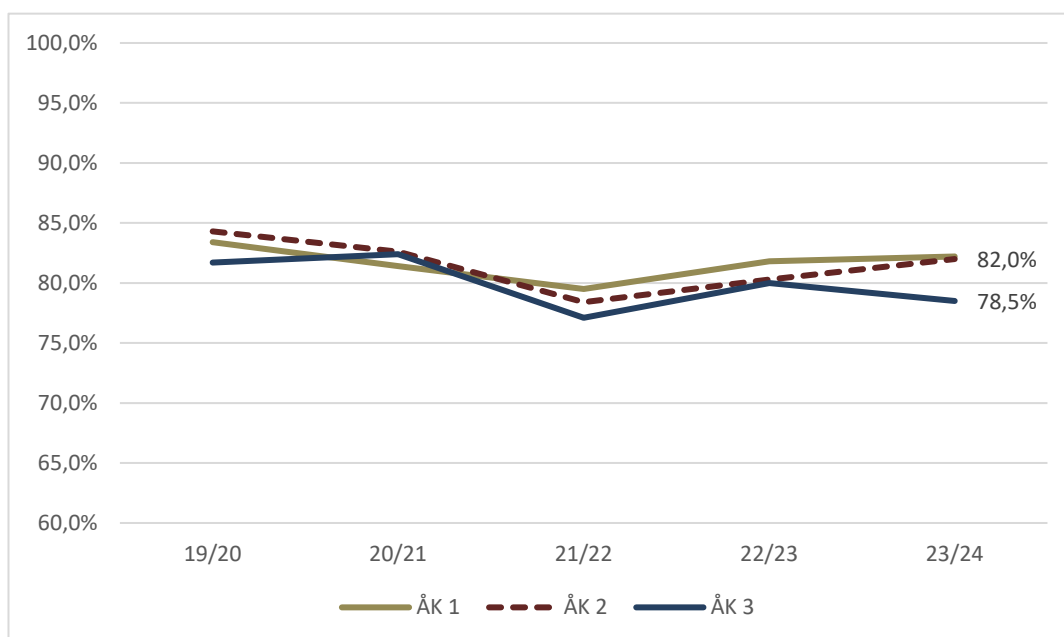
⁷ Antal elever som tagit examen från ett yrkesprogram i egen regi dividerat med antal elever som påbörjat ett yrkesprogram i egen regi tre eller fyra år tidigare. Lägeskommunperspektiv.
<https://www.kolada.se/verktyg/jamforaren>

Diagram 12. Skolnärvaro per yrkesprogram, samtliga årskurser

Sedan föregående läsår har närvaron ökat på åtta av de 13 olika yrkesprogrammen. Sjöfartsutbildningen är det yrkesprogram som har högst närvaro (85,5 procent) medan Hotell- och turismprogrammet har lägst närvaro (69,5 procent) läsåret 2023/24.

Diagram 13. Skolnärvaro på yrkesprogram - per årskurs

Elever på yrkesprogram hade en något lägre närvaro än tidigare under perioden med pandemi och distansundervisning, och en ytterligare minskad närvaro i återgången till skolförlagd undervisning läsåret 2021/22. Närvaron har återigen ökat läsåren 2022/23 – 2023/24 men är fortfarande något lägre än innan pandemin.

3.1.2 Introduktionsprogram

Utbildning på introduktionsprogram är en rättighet för ungdomar som ännu inte är behöriga att antas till ett nationellt program. I Göteborg finns en hög andel elever som är obehöriga till gymnasieskolans nationella program och majoriteten av dessa finns på de kommunala gymnasieskolorna. Elever på introduktionsprogram utgjorde 18 procent av det totala elevunderlaget i förvaltningens skolor läsåret 2023/24.

Utbildningen ska syfta till att förbereda eleven för studier på ett nationellt program, annat introduktionsprogram, annan utbildning eller för etablering på arbetsmarknaden alternativt annan verksamhet. Utbildningen ska vara på heltid och innehållet i utbildningen bestäms i en individuell studieplan. Rektor ansvarar för att en individuell studieplan upprättas för varje elev där bland annat utbildningens innehåll, längd och syfte tydliggörs. Den individuella studieplanen har en särskilt viktig funktion på introduktionsprogrammen eftersom dessa program saknar nationellt fastställda programstrukturer och examensmål. Studieplanen ska utgå från elevens behov, förutsättningar och individuella kunskapsutveckling, så att utbildningens mål kan nås. Den individuella studieplanen ska följas upp kontinuerligt och revideras vid behov.

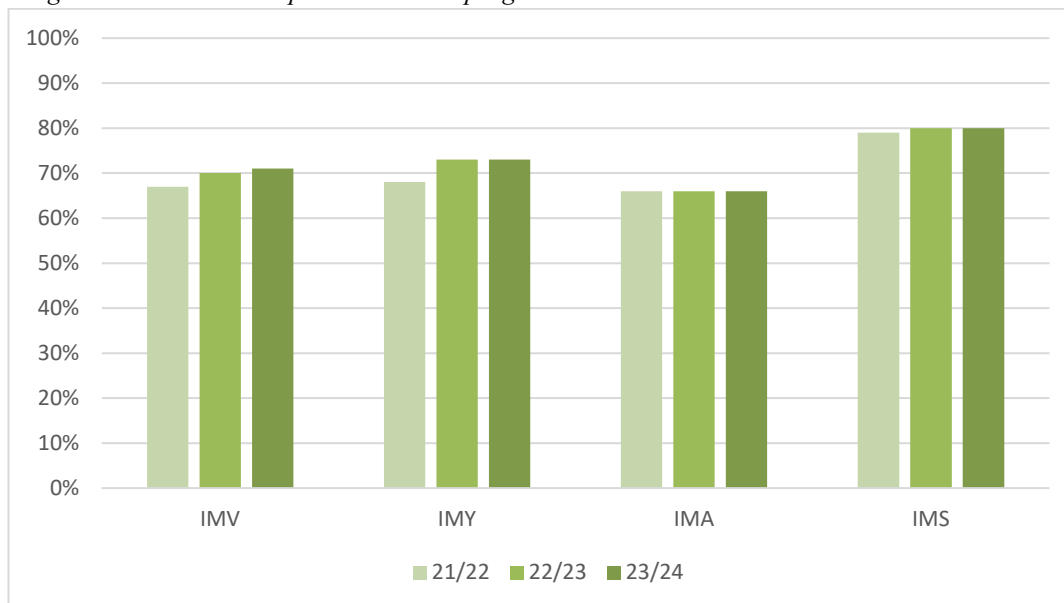
Huvudmannen har förtydligat uppdragen till de enheter som bedriver introduktionsprogram för att öka likvärdigheten och tillgängligheten till mer anpassade utbildningar både på individ- och gruppnivå. Enheterna har i lokala programbeskrivningar tydliggjort vilken utbildning som erbjuds och hur denna organiseras på skolenheten. Skolenheterna har fått stöd i arbetet med att förbättra de individuella studieplanerna som i sin tur ska tydliggöra utbildningens innehåll, syfte och längd för varje elev. Förvaltningen har tagit fram en ny plan för introduktionsprogrammen då tidigare plan sträckte sig till utgången av 2023. Utvecklingen av introduktionsprogrammen och arbetet med implementering av *Utbildningsnämndens plan för utbildning på introduktionsprogrammen 2024 – 2026* beskrivs mer i kapitel 3.2.

Huvudmannen följer måluppfyllelsen på introduktionsprogrammen genom aggregerade resultat för närvaro och genomströmning. På skolenhetsnivå följs undervisningstiden i timmar per vecka för eleverna samt mål och syfte med studierna som anges i den individuella studieplanen. Enheter med introduktionsprogram bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete på samma sätt som enheter med nationella program, med en del tillägg kopplat till de specifika uppdrag som det innebär att anordna utbildning på introduktionsprogram. Det finns förvaltningsgemensamma nätverk och fokusgrupper för rektorer på IM där utvecklingsfrågor och utmaningar diskuteras för att lära av varandra och för att identifiera frågor där man ser att det kan finnas behov och möjlighet till gemensamma insatser inom förvaltningen.

Närvaro

På introduktionsprogrammen är den genomsnittliga skolnärvaron i princip oförändrad sedan föregående läsår. Precis som tidigare läsår var det under läsåret 2023/24 högst närvaro på Språkinträdning (80,2 procent) och lägst närvaro på Individuellt alternativ (65,6 procent). Resultaten skiljer sig mycket åt mellan olika skolor och utbildningar.

Diagram 14. Skolnärvaro på introduktionsprogrammen

Genomströmning

Av de elever som påbörjade sin utbildning på programinriktat val (IMV) hösten 2019 hade 59 procent slutfört ett nationellt program med examen eller studiebevis våren 2023, dvs på fyra år. Motsvarande siffror är 21 procent för yrkesintroduktion (IMY), 26 procent för individuellt alternativ (IMA) och 6 procent för språkintröduktion (IMS). I jämförelse med de elever som startade ett år tidigare har andelen elever som avslutar sin utbildning med examen eller studiebevis inom 4 år ökat på programinriktat val och individuellt alternativ men minskat på yrkesintroduktion och språkintröduktion.

Tabell 5. Genomströmning introduktionsprogram, utbildningsförvaltningen jämfört med riksgenomsnittet⁸

	Startår 2018 UBF		Startår 2019 UBF		Startår 2019 Riket	
	Andel med examen/studiebevis:		Andel med examen/studiebevis:		Andel med examen/studiebevis:	
	Efter 3 år	Efter 4 år	Efter 3 år	Efter 4 år	Efter 3 år	Efter 4 år
IMV	34	50,0	42,0	58,5	46,2	53,1
IMY	..	31,4	0	20,7	10,3	22,6
IMA	8,2	23,1	7,3	25,9	1,1	18,0
IMS	..	9,1	..	6,4	0,3	9,9

De olika introduktionsprogrammen har olika syften och mål och de individuella studieplanerna med mål och längd på utbildningen kan justeras under utbildningens gång. Målet är inte alltid att bli behörig till ett nationellt program, utan kan även vara en övergång till vuxenutbildningen eller yrkeslivet. Det är därför svårt att dra några slutsatser kring elevernas måluppfyllelse enbart genom att följa betygsresultat och genomströmning. Ett alltför ensidigt fokus på ett av flera möjliga mål, att ta betyg och uppnå behörighet till nationellt program, riskerar också att försämra elevernas möjligheter att nå andra och mer realistiska mål med utbildningen.

⁸ Om underlaget baseras på färre än 10 elever visas två prickar (..) i stället för utfall. Om data saknas visas en prick (.) i stället för utfall. Rikets siffror baseras på samtliga typer av huvudmän. Källa: Skolverket.

Det finns ännu inte några etablerade metoder eller indikatorer för att följa elevernas måluppfyllelse på introduktionsprogrammen, och det är en utmaning att synliggöra kunskapsutveckling och annan progression innan eleverna når godkända betyg. Detta är en utmaning som varit väl känd för enheterna och huvudmannen tidigare och även nationellt. Samtidigt har förutsättningarna för uppföljning av måluppfyllelse förbättrats då samtliga elever har en individuell studieplan som följs upp på individ- och skolnivå och lokala programbeskrivningar är framtagna och följs upp. Rektorer och huvudman arbetar vidare för att utveckla viktiga områden som individuella studieplaner, följa progression innan godkända betyg och följa upp praktik/APL.

3.2 Undervisningens kvalitet

I detta avsnitt beskrivs utmaningar och framgångsfaktorer samt vilka typer av insatser som gjorts för att öka undervisningens kvalitet och elevernas måluppfyllelse, på skolenhets- och huvudmannanivå.

Högskoleförberedande program

Enheterna ser i allmänhet en stark koppling mellan elevernas förkunskaper och hur väl de lyckas i gymnasieskolan. Eleverna på de högskoleförberedande programmen har totalt sett haft ungefär samma meritvärden från grundskolan de senaste läsåren. Elever på Naturvetenskapsprogrammet har generellt högst meritvärden från grundskolan och elever på Samhällsvetenskapsprogrammet har generellt lägst meritvärden från grundskolan. Detta kan dock skilja sig åt mellan olika skolor och utbildningar och det finns elever även på de högskoleförberedande programmen som kommer till gymnasieskolan med låga grundskolebetyg och som har stora behov av anpassningar och stöd.

Studiero är en förutsättning för god måluppfyllelse och ett område som samtliga enheter arbetar med kontinuerligt. Hur studieron ser ut i olika klasser och grupper går igenom på pedagogiska konferenser, elevuppföljningsmöten mellan lärare, mentorer och EHT (elevhälsoteam) osv. Frågor om hur eleverna upplever studieron och klassrumsklimatet tas även upp på klassråd och programråd, och många enheter beskriver att de använder elevenkätens resultat som ett sätt att följa upp elevernas upplevelse av studiero mellan olika program och över tid för att utvärdera om insatser får avsedd effekt.

De senaste läsåren är det många enheter som har arbetat med att skapa gemensamma lektionsramar, ta fram och förankra trivsel- och ordningsregler tillsammans med eleverna samt att stärka och utveckla mentorsrollen och ledarskapet i klassrummet. Arbetet för en ökad studiero är i högre grad än tidigare kopplat till undervisningens kvalitet och enheterna arbetar för att anpassa och variera undervisningen så att eleverna får den ledning och stimulans, de utmaningar och anpassningar som de behöver. I flera fall är det enskilda klasser man behöver jobba särskilt med för att förbättra studieron och då görs ofta insatser av alla undervisande lärare gemensamt, och ibland med stöd av elevhälsan, för att arbetet ska ge resultat.

Flera enheter med högskoleförberedande program har sett ett behov av att arbeta med elevernas **studieteknik**, oavsett om elevernas tidigare betygsresultat är låga eller höga. Förklaringen till en bristande studieteknik hos högrepresterande elever kan vara att de inte behövt anstränga sig så mycket för att tillgodogöra sig kunskap och få höga betyg på grundskolenivå men får större utmaningar i gymnasiet. Bristande studieteknik, studiemotivation eller stress kan vidare skapa en försämrad studiero och än större svårigheter att nå målen. En framgångsfaktor i arbetet med studieteknik kan vara att koppla metoder till specifika ämnen och kurser, snarare än att lära ut

generella strategier, dels då det är individuellt vad som fungerar men att det också kan skilja sig vad som är framgångsrik studieteknik i exempelvis matematik och språk.

Att arbeta med gemensamma **lektionsramar** har enligt många skolor bidragit till ökad tydlighet och begriplighet för eleverna. Enheterna har även jobbat mycket med att utforma gemensamma arbetssätt för återkoppling och dokumentation av progression i Google classroom och Vklass för en ökad tydlighet och igenkänning.

I enheternas planering och uppföljning syns sedan ett par läsår en tydlig generell förskjutning från ett främst åtgärdande till ett främst främjande och förebyggande **elevhälsoarbete** på organisations- och gruppnivå. *Detta gäller både de högskoleförberedande programmen, yrkesprogrammen och introduktionsprogrammen.*

Ett framgångsrikt elevhälsoarbete innebär en hög grad av samverkan mellan den samlade elevhälsan, rektor, lärare och övrig personal vilket enheterna nu har börjat hitta formerna för.

Skolorna beskriver ett mer systematiskt och strukturerat arbete med många konkreta exempel på främjande och förebyggande insatser som också stärker det **kompensatoriska uppdraget**, exempelvis

- tätare avstämmningar mellan elevhälsoteam och arbetslag samt tydligare rutiner för elevärenden och det förebyggande arbetet mot frånvaro,
- tidig screening/kartläggning av elevernas kunskaper och behov av stöd,
- elevhälsans olika professioner konsulterar eller handleder arbetslag och lärare kring anpassningar och stöd, främjande lärmiljöer etc,
- information från elevhälsosamtal används i högre utsträckning i enhetens planering av främjande och förebyggande insatser framåt,
- insatser genomförs av elevhälsan gentemot grupper av elever kring exempelvis studieteknik, stress, psykisk ohälsa, sex och relationer, kost och sömn,

Flera enheter beskriver ett ökat medvetande kring att de anpassningar som görs för att stödja elever i behov av kompensatoriska insatser, gynnar *alla* elever. Det kan bland annat handla om lektionsstruktur, provsituationer och utformning av den fysiska lärmiljön.

Flera enheter beskriver efter läsåret 2023/24 hur mer individuella stödinsatser som support, läxhjälp och liknande behövt dras ned på med anledning av en ekonomiskt ansträngd situation i verksamheten. Man har behövt göra hårdare prioriteringar på grund av begränsade resurser och hög arbetsbelastning för lärare och specialpedagoger.

Av de elever som inte tog examen läsåret 2023/24 var det främst **Svenska/svenska som andraspråk 3** som eleverna inte klarade (48,8 procent streck och F). Även nationellt ser man att det främst är kursen Svenska 3, och även det avslutande gymnasiearbetet, som en stor andel av eleverna med studiebevis har fått ett icke-godkänt betyg i. Gemensamt för Svenska 3 och gymnasiearbetet är att de läses uteslutande i årskurs 3 och betyg sätts i nära anslutning till att eleverna slutför sina studier. Ett underkänt betyg innebär i princip att en elev går miste om examen eftersom tiden att visa upp motsvarande kunskaper som krävs för godkänt betyg är mycket begränsad. Skolverket konstaterar att en förhållandevis stor andel elever har svårigheter att klara högre kurser i svenska. Skolverkets analys av varför många elever får underkänt i gymnasiearbetet är att det delvis skiljer sig från övriga kurser och har karaktären av vetenskapligt skrivande, vilket ställer krav på ett stort mått av självständighet hos eleven gällande planering och genomförande.⁹

Flera av förvaltningens skolenheter med högskoleförberedande program beskriver utmaningar kopplade till ämnet svenska, och även gymnasiearbetet. Flera enheter, även de vars elever har högre meritvärden från grundskolan, ser en utmaning i elevernas bristande läsförmåga och beskriver att läs- och skrivfrämjande insatser är något man behövt jobba med allt mer. Flera enheter arbetar mer och mer ämnesöverskridande med läsning och skrivning (vetenskapligt skrivande, argumenterande texter osv) för att förbereda eleverna på att så småningom skriva sitt gymnasiearbete och studera vidare på universitet och högskola.

Av samtliga satta betyg är **matematik** fortfarande det gymnasiegemensamma ämne där flest elever på högskoleförberedande program får ett underkänt resultat och Matematik 2b är den kurs med störst andel F av samtliga satta betyg (19 procent läsåret 2023/24).¹⁰

Skolorna har under lång tid provat med olika kompenserande insatser för att förbättra resultaten i matematik men fortsatt upplever alltför många elever ämnet som särskilt svårt. Det är relativt många elever som behöver extra anpassningar och stöd i naturvetenskapliga ämnen och matematik. För elever som riskerat att inte nå målen har enheterna bland annat erbjudit individuell handledning, återläsning av kurser, digitalt stöd och extra matematikstöd på schemat. Det kan dock vara en utmaning att elever avstår de stödinsatser som erbjuds.

Utifrån utmaningarna med matematikresultaten startades ett **forskningsprojekt** inför läsåret 2023/24 i syfte att stärka det vetenskapliga stödet för att undervisningen än mer ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Projektet är ett samarbete mellan utvalda skolor och program, vetenskaplig ledare och lektorer från Center för skolutveckling.

Som ingång till projektet genomfördes vårterminen 2023 en matematikkartläggning vilken i huvudsak syftade till att fånga elevers upplevelser av matematikundervisningen. Enkäter och intervjuer genomfördes på tre olika skolor och två olika program – Ekonomiprogrammet och Samhällsvetenskapsprogrammet. Detta utgjorde ett underlag inför det forskningsprojekt som sedan inleddes med titeln ”Matematikutveckling i gymnasiet – stärkt målluppfyllelse grundat i elevers engagemang” (MIGEL). Samma skolor och program deltog i forskningsprojektet där syftet är att skapa bättre förståelse för hur undervisningsinsatser kan möta elevernas behov.

Ett läsår in i projektet noteras att elevernas engagemang för matematikundervisningen förändras över läsåret. I början av gymnasiet beskriver många elever att de möter mycket repetition från grundskolan och att tempot i undervisningen upplevs bra. Efter årsskiftet beskriver fler elever ett högt tempo i undervisningen med olika önskningar kopplat till stöd, genomgångar, gemensamt lärande och individuellt arbete på olika nivåer. Elever upplever behovet av kontakt med läraren på olika sätt över läsåret, men gemensamt för eleverna är att läraren behövs som stöd när lärandet upplevs utmanande.

Resultatet av forskningsprojektet för läsåret 2023/24 kommer att redovisas i en rapport som beräknas vara klar i oktober 2024. Under läsåret 2024/25 kommer samma forskningsinsats att göras med samma program och skolor, i syfte att skapa än djupare förståelse för elevernas tankar och engagemang i sin matematikundervisning.

Yrkesprogram

Resultaten på yrkesprogrammen skiljer sig åt mellan skolor och program. På vissa program ökar examensgraden och på andra minskar den. Generellt ser man att ju högre meritvärden som eleverna har från grundskolan desto högre är examensgraden.

På vissa yrkesprogram är **yrkesidentiteten** bland eleverna hög. De har en tydlig bild av vad de ska bli och är motiverade i sina studier. Det avspeglas bland annat i elevernas närvaro och hur

¹⁰ Av samtliga elever inskrivna på ett högskoleförberedande program 15 juni respektive läsar.

stor andel som får godkänt i sina yrkeskurser. Bland andra yrkesprogram är yrkesidentiteten lägre. Elever har inte sällan blivit rekommenderade att välja yrkesprogram för att de har haft det kämpigt i grundskolan men har inget tydligt mål med sina yrkesstudier. Yrkesprogrammen är trots många praktiska ämnen och APL krävande för många elever och särskilt utmanande kan det bli om eleverna inte har som mål att faktiskt bli yrkesverksamma inom de inriktningar som utbildningarna erbjuder.

Sedan förra året gäller nya nationella bestämmelser för yrkesprogrammen som innebär att **poängplanerna har utökats** från 2500 till 2800 poäng. Genom att göra yrkesprogrammen högskoleförberedande hoppas man att utbildningarna ska bli mer attraktiva. Svenska 2, Svenska 3 samt Engelska 6 ingår nu bland de gymnasiegemensamma ämnena i elevernas studieplaner. Eleverna har tidigare kunnat välja till dessa kurser men nu får de i stället göra ett aktivt val om de inte vill läsa kurserna. Kraven för yrkesexamen har dock inte ändrats och man kan fortfarande nå en yrkesexamen inom 2500 poäng.

Det är först under höstterminen 2024 som denna förändring slår igenom i praktiken eftersom de högre kurserna inte påbörjas förrän tidigast det andra året i elevernas utbildning. Fler elever än tidigare har nu dessa kurser i sin studieplan. Skolorna har behövt planera för att implementera denna utökning, som förutom att det inneburit schemamässiga utmaningar också är kostnadsdrivande. Om fler elever blir behöriga till högskolan och om fler elever kommer att söka yrkesprogram är för tidigt att säga. En farhåga som rektorer uttryckt är att elever inte kommer orka med att läsa 2800 poäng. En bit in på höstterminen 2024 ser man att en del avhopp redan sker.

Generellt är **närvaro** en nyckelfaktor för högre målpuppfyllelse och det finns ett tydligt samband mellan frånvaro och ej godkända betyg (undantag finns, främst inom matematikkurserna, där en hög närvarograd inte alltid avspeglas i betygsresultaten). Problematiskskolfrånvaro kan uppstå på grund av bristande motivation och/eller studievana, psykisk ohälsa, svåra omständigheter utanför skolan eller extrajobb som prioriteras högre än utbildningen.

Enheterna beskriver i uppföljningen ett främjande och förebyggande arbete där man tydligare kopplar frågan om skolnärvaro till undervisningens kvalitet och elevhälsoarbetet. I enheternas prioriterade insatser återkommer flera områden som enligt vetenskap och beprövad erfarenhet har en positiv effekt på skolnärvaron, exempelvis fortsatt utveckling av arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd, variation och stimulans i undervisningen, studiero, motivationshöjande insatser, samverkan mellan professionerna och tidiga insatser för elever som riskerar att inte nå målen. Det relationsskapande arbetet, trygghetsskapande och gruppstärkande insatser, mentorens roll samt kontakten mellan skola och vårdnadshavare pekas ut som särskilt viktigt av flera enheter.

På yrkesprogrammen är det en högre andel elever än på de högskoleförberedande programmen som lider av psykisk ohälsa, har npf-diagnoser och har fått särskilda stödinsatser i grundskolan. De flesta yrkesprogram har en stor andel elever som är i behov av **extra anpassningar och särskilt stöd**. Detta ställer höga krav på skolornas organisation. Undervisning i mindre grupper, läxläsning, stödpass, omläsningskurser, lovskolor under året samt anpassad APL är vanligt förekommande.

Då antalet elever i behov av extra anpassningar i undervisningen är så stort arbetar många skolor med att höja lärares kompetens kring ledning och stimulans på gruppnivå. Hur kan man anpassa undervisningen så att den blir tillgänglig för så många elever som möjligt och därmed minska antalet anpassningar på individnivå? Variation i undervisning och varierade bedömningsformer är delar i detta, liksom tydlighet i struktur och kommunikation. Kopplat till elevernas APL ser flera skolenheter behov av att anpassa APL så att fler elever ges möjlighet att

klara av denna viktiga del av utbildningen. Det handlar både om att bli bättre på att förbereda eleverna för och att göra anpassningar under pågående APL-period.

Flertalet skolenheter har arbetat med att utveckla dokumentationen av extra anpassningar i Vklass, vilket inneburit att fler börjat jobba i verktyget med större likvärdighet. På flera program har Vklass APL-modul börjat användas under året vilket inneburit en förbättrad dokumentation och uppföljning även av APL.

Flera skolenheter beskriver att många elever på yrkesprogram har låg förståelse för sitt eget lärande och saknar välfungerande strategier för skolarbetet. Detta adresseras genom att eleverna tidigt i sin utbildning får lära sig om olika **studiestrategier**. Förutom att skolpersonalen arbetar för att utveckla elevernas studiestrategier och studieplanering så finns exempel på hur vårdnadshavare involveras genom att bjudas in till föreläsningar om studieteknik för att de bättre ska kunna stötta sina barn.

För yrkesprogrammen är ett gott samarbete med **branscherna** centralt och möten mellan skola och bransch är viktiga inslag i skolornas arbete. Det handlar om att utbyta information om skolverksamheten och respektive bransch men också om att identifiera och möta behov av APL- och lärlingsplatser samt på olika sätt stärka samarbetet. Inför den kommande gymnasiereformen, Gy25, har möten med branscherna varit viktiga för att säkerställa att de nya programstrukturerna möter branschernas krav. Lågkonjunkturen har slagit särskilt hårt mot vissa branscher vilket inneburit att det på sina håll varit utmanande att hitta APL- och lärlingsplatser till eleverna.

Av de elever som inte tog examen läsåret 2023/24 var det främst **Matematik 1a** som eleverna inte klarade (49 procent), följt av gymnasiearbetet (34 procent). Även nationellt ser man att det främst är matematiken och gymnasiearbetet som en stor andel av eleverna har fått ett icke-godkänt betyg i. Till skillnad från de högskoleförberedande programmen, där många elever inte klarar examen på grund av icke godkända betyg i årskurs 3 (kurserna Sve/Sva 3 samt gymnasiearbetet) så läser elever på yrkesprogram kursen Matematik 1a i årskurs 1, och har därmed två år av studietiden kvar för att lyckas uppnå ett godkänt resultat. Trots detta är det alltså ungefär hälften av eleverna med studiebevis som inte har godkänt i matematik.

Omläsning av Matematik 1a är mycket vanligt bland elever på yrkesprogram liksom stödpass. När eleverna tar del av stödinsatser kopplat till matematik kan de ha en god effekt på elevernas måluppfyllelse, men frånvaron är generellt hög vid dessa. På en skola har man infört något man kallar ”steget före”-lektioner i matematik där eleverna förbereds på vad som ska komma i ordinarie matematikundervisning. För de elever som har gått på dessa lektioner regelbundet syns goda resultat.

Av samtliga satta betyg så är det Matematik 1a, Svenska som andraspråk 1 och Religionskunskap som har flest streck eller F. 29 procent av eleverna når inte godkänt betyg i Matematik 1a, 27 procent når inte godkänt betyg i Svenska som andraspråk 1 och 25 procent av eleverna når inte godkänt betyg i Religionskunskap.

Religionskunskap, Samhällskunskap och Historia är lästunga ämnen som eleverna inte behöver godkänt betyg i för att erhålla en yrkesexamen. Detta är eleverna väl medvetna om och gör inte sällan ett taktiskt val. På El- och energiprogrammet ser man exempelvis att elever i högre grad än på många andra yrkesprogram erhåller godkänt betyg i Samhällskunskap, eftersom elbranschen ställer krav på att elever ska ha godkänt i ämnet, samtidigt som de saknar godkänt betyg i Religionskunskap och Historia.

Sammanfattning och slutsatser – nationella program

Insatser på olika områden för att öka undervisningens kvalitet och elevernas kunskapsresultat har utvecklats och förstärkts på skolenheterna, exempelvis arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd, tidiga och kontinuerliga insatser för elever som riskerar att inte nå målen, variation och stimulans i undervisningen, fortsatt utveckling av arbetet för ökad skolnärvaro och samverkan mellan professionerna.

Det bedrivs idag ett mer medvetet främjande och förebyggande arbete där frågan om skolnärvaro tydligare kopplas till undervisningens kvalitet och elevhälsoarbetet - att förstärka det som gör att eleverna vill och förmår komma till skolan. Fortsatt stort fokus behövs på de främjande och förebyggande insatser som syftar till att öka skolnärvaron.

Både på de högskoleförberedande programmen och yrkesprogrammen syns ett ökat behov av att utveckla elevernas studieteknik. Flera enheter ser också en utmaning i elevernas bristande läsförmåga och beskriver att läs- och skrivfrämjande insatser är något man behövt jobba med allt mer.

Det finns ett fortsatt stort behov av att förbättra resultaten i matematik och förvaltningen kommer fortsätta med det riktade utvecklingsarbetet för att förbättra matematikundervisningen så att den upplevs stimulerande av alla elever med varierande kunskaper och förutsättningar.

Förvaltningen kan också se att analysen av betygsresultat i olika ämnen och kurser behöver fördjupas. På aggregerad nivå finns tydliga mönster i vilka ämnen och kurser som eleverna har svårast att få godkänt betyg i. Men resultaten varierar mellan skolenheter och analysen behöver göras på respektive enhet och program för att finna orsaker och kunna göra mer riktade insatser för en ökad måluppfyllelse.

Att stödja rektorerna genom att utveckla och förfina olika typer av data, statistik och analysstöd är ett prioriterat och pågående utvecklingsarbete på förvaltningen.

Introduktionsprogram

En stor del av analysen och de insatser som beskrivs för elever på de nationella programmen gäller även programinriktat val, då eleverna oftast läser integrerat med det nationella programmet. För yrkesintroduktion, individuellt alternativ och språkintröduktion kan arbetssätt och insatser se annorlunda ut då många av eleverna är långt ifrån behörighet och har andra mål med utbildningen. En del elever kan behöva mer eller annat än skolförlagd undervisning och det finns skolor som arbetar med att organisera för andra lösningar, exempelvis praktikplatser som har möjlighet att ta emot elever utifrån individuella behov och förutsättningar.

Närvaro är fortsatt en avgörande faktor för måluppfyllelse på introduktionsprogrammen. Skolorna arbetar aktivt med att främja närvaro genom olika insatser och strategier. Elever som är närvarande på lektionerna har bättre förutsättningar att förstå och tillgodogöra sig undervisningen, vilket leder till högre betyg och bättre måluppfyllelse. Tydliga lektionsstrukturer och fasta rutiner har en stor påverkan på närvaron och studieron i klassrummet. Ett bra samarbete mellan skola och hem är ytterligare en faktor som är viktig för att främja närvaro. Genom regelbunden kommunikation och uppföljning kan skolan och föräldrarna tillsammans arbeta för att säkerställa att eleverna är närvarande och engagerade i sin utbildning.

Eleverna på introduktionsprogrammen är en heterogen grupp och elevernas olika utmaningar ställer stora krav på lärarnas förmåga hålla hög kvalitet i undervisningen och att **differentiera och anpassa undervisningen** för att möta alla elever där de är och utmana på rätt nivå. Detta kan vara särskilt svårt när elever i samma klass eller undervisningsgrupp har olika studieplaner och kan ha olika mål med utbildningen. För elever med mer omfattande stödbehov upplevs

fortsatt utmaningar med att anpassa undervisningen och att skapa en mer inkluderande och tillgänglig lärmiljö.

På skolenheter med ett större antal elever på introduktionsprogram lägger man stort fokus på att arbeta för en **inkluderande och tillgänglig lärmiljö**. I enheternas kvalitetsarbete ges flera exempel på hur man utvecklar pedagogiska metoder och arbetssätt för att uppnå detta syfte. Enheterna har arbetat med lektionsstruktur och tydliggörande pedagogik och ser att det är viktigt att arbeta med struktur och tydlighet för eleverna i grupp och individuellt. Tydliga lektionsramar, sammanhållna lektionsdagar och hemklassrum skapar trygghet och förutsägbarhet. När eleverna har tydliga rutiner och vet vad som ska hända skapar det förståelse för och mening med skolan vilket ökar närvaron och studieron. Eleverna blir mer medvetna om sitt lärande och kan bli mer delaktiga i undervisningen.

Relationsbyggande och bemötande är av stor vikt, särskilt på individuellt alternativ och yrkesintroduktion där många elever har en problematisk frånvarohistorik sedan tidigare och behöver positiva skolerfarenheter att bygga vidare på. Relationsbyggande är en nyckel för att motivera elever och hjälpa dem att lyckas, och det innebär ofta ett personligt, empatiskt och stödjande angreppssätt från skolpersonalens sida. Eleverna behöver få uppleva framgång och progression, och en förväntan om att eleverna kan lyckas. Enheterna som betonar relationer och bemötande som en viktig del av elevernas välmående och framgång understryker att det relationsbyggande arbetet stärker elevernas självförtroende och förmåga att hantera skolarbetet.

Enheterna lyfter också fram **samverkan med elevhälsa och studie- och yrkesvägledare** som en grundläggande framgångsfaktor på introduktionsprogrammen. Genom en tydligare samverkan ser skolorna ett förbättrat arbete för att eleverna ska få både det akademiska och emotionella stöd de behöver. Eleverna får hjälp att övervinna svårigheter, bygga självkänsla, göra bra val och nå sina mål. Det är särskilt viktigt för elever som har osäkra utbildningsvägar eller stort behov av stöd. Studie- och yrkesvägledarens samarbete med mentorerna är viktig för att ge eleverna vägledning för fortsatta studier och framtida karriärval både på grupp- och individnivå.

Extra anpassningar är sådana stödåtgärder som kan göras av läraren inom ramen för den ordinarie undervisningen och kan till exempel handla om förändringar och anpassningar i elevens lärmiljö. En och samma åtgärd kan i en verksamhet utgöra en extra anpassning för enskild elev, och i en annan verksamhet utgör samma anpassning en del av den ledning och stimulans som ges till alla elever i den ordinarie undervisningen.¹¹

Tvåläraresystem och mindre undervisningsgrupper kan vara ett sätt att **organisera utbildningen** utifrån att eleverna har stora individuella behov, men ersätter inte behovet av att också utvärdera och utveckla de pedagogiska metoder och arbetssätt som används. Samtliga enheter arbetar med att utveckla kvaliteten i undervisningen genom kollegial samverkan. Detta sker bland annat genom samplanering, kollegialt lärande och sambedömning. Flera enheter har också arbetat för att schemalägga extra studiepass för elever i behov av mer stöd.

Många enheter, med olika typer av introduktionsprogram, behöver arbeta med språkstödande insatser och ett **språkutvecklande arbetssätt** med anledning av ett behov i elevgruppen. Skriv- och läsfrämjande insatser genomförs för att stärka elevernas läsförmåga och läsförståelse.

Enheterna har också arbetat med en rad workshops och föreläsningar för personalen, för att förbättra undervisningen och stödja elevernas behov på introduktionsprogrammen, med fokus

¹¹ Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram (2022)

på IKT, pedagogiskt förhållningssätt, tillgängliga lärmiljöer, pedagogiskt ledarskap och differentierad undervisning.

Enheterna har utvecklat olika system för **kontinuerlig uppföljning** av elevernas studieresultat i olika ämnen, så att lärare och elevhälsoteam snabbt kan fånga upp när elever riskerar att inte nå målen i ett eller flera ämnen. Enheterna beskriver Vklass som ett centralt verktyg för att dokumentera och följa upp extra anpassningar och särskilt stöd, samt för att stödja formativ bedömning och samarbete mellan olika professioner. Lärarna använder Vklass för att dokumentera elevernas behov av extra anpassningar och särskilt stöd. Detta hjälper till att uppmärksamma elever som behöver extra stöd och att följa deras utveckling. Vissa enheter lyfter också att samarbetet mellan EHT och lärare har ökat genom användningen av Vklass.

Enheterna ser indikationer på att andelen elever med psykisk ohälsa ökar vilket kräver en strukturerad samverkan mellan lärare och elevhälsoteam.

Det finns även en stor andel elever med olika NPF-diagnoser och/eller som gått i särskilda undervisningsgrupper i grundskolan som behöver ett mer omfattat stöd. Enheterna ser fortsatt en nödvändighet av att arbeta med **tidiga kartläggningar** av elevernas förutsättningar och behov för att kunna sätta in kompensatoriska åtgärder på både individ- och gruppnivå redan från start. Detta arbete behöver vidare utvecklas för att möta elevernas varierande stödbehov.

I Göteborgs stad ska det finnas likvärdiga och kvalitetssäkrade **rutiner för övergångar** mellan grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola och anpassad gymnasieskola för att underlätta ungas väg genom utbildningssystemet. Utbildningsförvaltningen och grundskoleförvaltningen har ett samordningsansvar för att säkerställa att alla elever får den vägledning, information och stöd som behövs inför övergången till nästa skolform och får bästa möjliga förutsättningar i sitt fortsatta lärande. En riktlinje är framtagen i samverkan mellan båda förvaltningarna som utgår från de statliga styrdokumenterna för grundskola och gymnasieskola. Överlämningsinformation ska lämnas både för elever på introduktionsprogrammen och elever behöriga till nationella program som bedöms vara i behov av en överlämning för att underlätta övergången.

Man ser i verksamheten att överlämningar mellan grundskola och gymnasieskola samt överlämningar mellan olika gymnasieskolor varierar i kvalitet. Generellt sett är man nöjd med den överlämningsinformation man får vilket hjälper skolan att planera och genomföra stödinsatser för eleverna. Dock finns det utmaningar med att säkerställa att all relevant information överförs och används på ett effektivt sätt. Enheterna ser behov av att förbättra hur informationen används för att säkerställa att alla elever får rätt stöd tidigt.

På de introduktionsprogram som är kopplade till ett yrkesprogram och/eller vars mål med utbildningen är etablering på arbetsmarknaden (programinriktat val, yrkesintroduktion och individuellt alternativ med lärlingsliknande profiler) behöver skolorna göra insatser för att förbereda elever för att klara av de krav som ställs på eleven på en **APL- eller praktikplats**. Skolorna arbetar med att anpassa APL så att fler elever ges möjlighet att klara av denna viktiga del av utbildningen. Detta inkluderar att göra anpassningar under pågående APL-period för att säkerställa att eleverna får det stöd de behöver. Skolorna kan även behöva anordna skolförlagd APL parallellt med motivationshöjande insatser för att öka elevernas engagemang och måluppfyllelse.

Våren 2021 inleddes projektet *Samverkan för bästa skola* på introduktionsprogrammen vid Bräckegymnasiet och Schillerska gymnasiet i samverkan med Skolverket. Samverkans syfte är att stärka utbildningarnas kvalitet och att ge verksamheterna stöd i sin utveckling utifrån identifierade behov. Inom ramen för projektet har nulägesanalys och åtgärdsplan tagits fram där både förvaltningen och verksamheterna har formulerat mål för förbättringsarbetet. Arbetet med *Samverkan för bästa skola* avslutades med gemensam konferens i november 2023, i samverkan

med IM-nätverket för Göteborgsregionen (GR) samt med skriftlig rapport till Skolverket i februari 2024.

Arbetet för att förbättra och tydliggöra de **individuella studieplanerna** fortsätter. Då målen kan variera stort mellan olika elever behöver det vara tydligt i planen vad elevens mål är, även framåtsyftande - efter utbildningen, och att målet med utbildningen är möjligt att nå under den tid man planerar för. Det möjliggör också för enheten att organisera utbildningen efter elevernas olika behov och förutsättningar.

Under läsåret 2023/24 har ett prioriterat arbete inom introduktionsprogrammen varit att fortsätta skapa en gemensam bild och arbetssätt kring att följa elevers progression före godkända resultat, uppföljning av faktorer som inte är ämnesspecifika, exempelvis anställningsbarhet och social utveckling, samt arbete med individuella studieplaner. Rektorer, verksamhetsutvecklare och stödfunktioner på förvaltningen har samverkat i fokusgrupper och nätverk i syfte att arbeta fram gemensamma strategier.

Från hösten 2024 fortsätter arbetet med gemensamma rutiner kring individuella studieplaner med målet att inför läsåret 2025/26 kunna ha en gemensam digital version. Vidare kommer IM-nätverket att processa förslagen kopplat till uppföljning av kunskaper och APL/praktik. Rektorer för Individuellt alternativ kommer att mötas i en egen fokusgrupp tillsammans med verksamhetsutvecklare och planeringsledare för att skapa en gemensam bild av IMA-organisationen och se på möjliga utvecklingsområden.

En utmaning för elever på introduktionsprogrammen är att finna vägar vidare utifrån egna önskemål och behov. För att stärka detta arbete har tre skolenheter inom förvaltningen gått med Göteborgsregionen i en ESF-ansökan, tillsammans med andra huvudmän. En skolenhet tillhörande respektive gymnasieområde är delaktiga. Under våren 2024 skrevs ansökan fram och beviljades för tre år framåt, med start hösten 2024.

Sammanfattning och slutsatser – introduktionsprogrammen

Insatser på olika områden för att öka undervisningens kvalitet och elevernas kunskapsresultat har utvecklats och förstärkts på skolenheterna, exempelvis struktur och tydlighet, differentierad och anpassad undervisning, tillgängliga lärmiljöer, relationsbyggande, tidiga och kontinuerliga insatser för elever som riskerar att inte nå målen, arbetet för en ökad skolnärvaro och samverkan mellan professionerna. Enheterna ser exempelvis indikationer på att andelen elever med psykisk ohälsa ökar vilket kräver en strukturerad samverkan mellan lärare och elevhälsoteam.

Enheterna har fortsatt arbeta med att organisera för att alla elever ska erbjudas och tillgodogöra sig den garanterade undervisningstiden. Utöver undervisning i grundskoleämnen och gymnasiekurser erbjuds praktik, förstärkt studie- och yrkesvägledning och andra insatser som är gynnsamma för elevens lärande eller möjlighet att nå målen med utbildningen.

Förvaltningen fortsätter att utveckla formerna för individuella studieplaner och uppföljning av elevernas progression, överlämning mellan skolformerna samt arbetet med kartläggning, placering och mottagande av elever på introduktionsprogrammen, särskilt där det finns höga krav på mottagande skola att möta elevernas stödbehov. Kommande läsår planeras ett tydligare fokus på att skapa samsyn kopplat till utbildningar på Individuellt alternativ. Det behövs även en fortsatt utveckling av de erbjudna utbildningarna på individ- och gruppnivå för att kunna möta elevernas mångfacetterade behov och önskemål.

3.3 Bedömning och betyg

Läroplanens mål för området Bedömning och betyg är att varje elev tar ansvar för sitt lärande och sina studieresultat och kan bedöma sina resultat och utvecklingsbehov i förhållande till kraven för utbildningen. Läraren ska fortlöpande ge varje elev information om framgångar och utvecklingsbehov i studierna samt redovisa för eleverna på vilka grunder betygssättning sker.

Dessa mål och riktlinjer har en direkt koppling till vad som kallas för formativ bedömning eller ett formativt förhållningssätt. Skolorna har i flera år arbetat med ett formativt förhållningssätt i undervisningen i syfte att ge eleverna förutsättningar att ta ett större ansvar för sina studier och sitt lärande, exempelvis genom att utveckla metoder för att tydliggöra kunskapskraven och hur den enskilda eleven ligger till i förhållande till dessa. Införandet av nya digitala verktyg (Google Classroom, Vklass) har gjort att flera enheter ytterligare kunnat utveckla arbetet med formativ bedömning och elevernas delaktighet i sin kunskapsutveckling. Verktygen har också bidragit till ökad likvärdighet i arbetet, inom och mellan skolenheter. Enheterna beskriver i uppföljningen ett arbete med löpande uppföljningar av elevernas lärande och prognoser i syfte att tidigt upptäcka och åtgärda.

På introduktionsprogrammen kan det vara en utmaning att tydliggöra målen med utbildningen och hur eleven ligger till i förhållande till dessa. Här kan arbetet med förbättrade individuella studieplaner, med konkreta och begripliga mål, möjliggöra för eleverna att ta ett större ansvar för sina studier och få mer inflytande över sin utbildning.

I Skolverkets *Allmänna råd om betyg och provning* och Skolinspektionens råd och vägledning för bedömning och betygssättning¹² belyses frågan om betyg och bedömning ur ett annat perspektiv – elevernas rätt att få sina kunskaper bedömda på samma grunder.

Detta perspektiv har under flera läsår varit ett förvaltningsövergripande fokusområde för att säkerställa att eleverna, oavsett skolenhet eller program, bedöms efter likvärdiga krav och att rektor har rutiner för uppföljning av bedömningsprocesser och betygssättning. Det är stort fokus på sambedömning i enheternas planering och uppföljning. Rektorer beskriver hur ämneslag och arbetslag arbetar med sambedömning, exempelvis av nationella prov. Rektorer beskriver också hur ämnesgrupper och arbetslag arbetar tillsammans kring gemensamma bedömningsunderlag. Skolor har även börjat planera för eller har gett lärare vid olika skolor, inom samma ämne, möjlighet till sambedömning för att skapa relevanta jämförelser och möjliggöra högre likvärdighet. Dessa arbetssätt kan behöva utvecklas och fördjupas under kommande år med anledning av gymnasiereformen Gy25.

Formerna för hur betygsanalyser genomförs har utvecklats. Det syns en positiv förflyttning på flera enheter i att samtalen förs och att rektor tar ansvar för processerna som en del av rektors pedagogiska ledarskap. Men det finns fortfarande ett behov av att fördjupa analyserna både på skolenhets- och huvudmannanivå. Ett arbete pågår för att utveckla det statistiska underlag som rektor har tillgång till och kan använda som stöd.

Korrelation mellan nationella prov-betyg och kursbetyg

De nationella proven är obligatoriska prov som genomförs för att ge elever samma förutsättningar att visa vilka kunskaper de har i den aktuella kursen. Beroende på vilket program eleven läser så är nationella prov obligatoriska i olika kurser. Skolverket skriver följande på sin hemsida:

Provresultatet har en särskild betydelse vid betygssättningen och större betydelse än andra

¹² <https://www.skolinspektionen.se/rad-och-vagledning/skolrepresentanter/bedomning-och-betygssattning/>

enskilda underlag. Men provet ska inte helt styra betyget och resultatet på ett nationellt prov kan inte vara lärarens enda underlag vid betygssättningen.

Enligt Skolinspektionen har nationella prov ett tudelat syfte:

De nationella proven har som syfte att stödja en rättvisande och likvärdig betygssättning, och är därför ett viktigt instrument för lärarna i det arbetet. Men de nationella proven ska också ge underlag för analys av i vilken utsträckning kunskapsmålen nås på skolnivå, huvudmannanivå och nationell nivå.

Nationella prov är ett därmed ett viktigt verktyg för huvudmannen i uppföljningen av om betygssättningen är objektiv och rättvis - att analysera varför andelen högre/liku/lägre kursbetyg än resultatet på nationellt prov varierar för att förstå om betyg sätts på en likvärdig grund. Genom att jämföra betygen på de nationella proven med kursbetygen går det att få ett underlag för diskussion om på vilka grunder lärare sätter betyg. Stora avvikelser på en enhet och små på en annan kan tyda på att det finns olika synsätt gällande grunderna för betygssättningen.

I tabellen nedan redovisas resultatet för samtliga nationella prov genomförda på gymnasieskolorna. Skolorna har rätt att besluta om de vill genomföra frivilliga prov och detta görs i olika utsträckning.

Skolinspektionen skriver följande: *I skollagens mening är avvikelser mellan resultat på nationella prov och betyg tillåtna eftersom en lärare vid betygssättningen ska kunna beakta fler underlag än det nationella provet. Det kan därför vara helt rimligt att betygen avviker från provresultatet. Avvikelser mellan resultat från nationella prov kan dock vara en indikation på att provresultat inte särskilt beaktats vid betygssättning men är inte per automatik en felaktig betygssättning.*¹³

De nationella proven genomförs vid olika tider på läsåret. Detta kan vara en förklaring till att en viss kurs har större andel högre kursbetyg än andra kurser där det genomförs nationella prov. Motiveringen är att samtliga kursmoment inte har genomförts vid tillfället för det nationella provet och det därmed inte är betrakta som avvikande ifall eleven får ett högre kursbetyg.

Tabell 6: Korrelation mellan kursbetyg och nationella prov¹⁴

	2022/23			2023/24		
	Lägre	Lika	Högre	Lägre	Lika	Högre
ENGENG05	6%	83%	12%	13%	76%	11%
ENGENG06	5%	81%	14%	9%	78%	13%
MATMAT01a	2%	64%	34%	4%	82%	14%
MATMAT01b	1%	77%	22%	1%	92%	7%
MATMAT01c	0%	81%	19%	1%	85%	13%
MATMAT02b	0%	70%	30%	0%	76%	24%
MATMAT02c	1%	82%	18%	0%	84%	16%
MATMAT03b	0%	75%	25%	0%	74%	26%
MATMAT03c	1%	75%	24%	1%	79%	20%
MATMAT04	1%	76%	23%	0%	81%	19%
SVASVA01	2%	57%	41%	1%	54%	44%

¹³ Likvärdig bedömning och betygssättning Regeringsuppdrag om huvudmäns och skolors arbete med likvärdiga bedömningar och betyg 2021–2024. S. 9.

¹⁴ Förklaring: Om eleven har fått ett högre kursbetyg än provresultatet så ingår värdet i kolumnen ”högre”. En elev som har fått ett B i både kursbetyg och nationellt provresultat får värdet ”lika”.

SVASVA03	5%	65%	30%	3%	67%	30%
SVESVE01	5%	65%	31%	4%	69%	26%
SVESVE03	5%	58%	37%	2%	61%	36%
Totalt	3%	72%	25%	4%	74%	21%

Inom ämnet engelska har spridningen blivit större sedan föregående läsår. Korrelationen (andelen ”lika”) har minskat och elever har i större utsträckning fått ett lägre kursbetyg än det nationella provet. Inom matematiken ökar korrelationen (andelen ”lika”) generellt. Mönstret ser olika ut för respektive kurs inom matematik men väldigt få elever får ett lägre kursbetyg än provbetyg. Det ämne som har högst andel ”högre” är svenska och svenska som andra språk, vilket syns för båda läsårens resultat.

Aggregerat så ökar korrelationen, genom att andelen ”lika” ökar och andelen ”högre” minskar, mellan läsåren 2022/23 och 2023/24. Ser man tillbaka ett antal år, sedan innan pandemin då de nationella proven inte genomfördes, så syns en förflyttning mot en ökad korrelation över tid. Läsåret 2018/19 var andelen lika 70 procent, året dessförinnan 66 procent.

Förändringen kan tyda på att betygsättningen blivit mer objektiv och rättvis men analysen behöver göras på skolenhetsnivå, för olika ämnen och kurser.

Sammanfattning och slutsatser - bedömning och betyg

Elevernas rätt att få sina kunskaper bedömda på samma grunder har under flera läsår varit ett förvaltningsövergripande fokusområde för att säkerställa att eleverna, oavsett skolenhet eller program, bedöms efter likvärdiga krav och att rektor har rutiner för uppföljning av bedömningsprocesser och betygssättning. Det är stort fokus på sambedömning i verksamheten vilket förväntas förstärkas ytterligare med anledning av den kommande gymnasireformen Gy25.

Det finns dock fortfarande ett behov av att utveckla betygsanalyserna både på skolenhets- och huvudmannanivå. Att förbättra och utveckla olika typer av data, statistik och analysstöd är ett prioriterat och pågående utvecklingsarbete på förvaltningen.

Särskilt på introduktionsprogrammen är det en utmaning att synliggöra framsteg och följa upp elevernas kunskapsutveckling och annan progression innan de når godkända betyg. Att utveckla metoder för att följa progression på individ, grupp- och organisationsnivå är ett pågående utvecklingsarbete inom förvaltningen.

3.4 Trygghet och värdegrund

Uppföljningen inom detta område innefattar dels de mål som återfinns i läroplansområde *Normer och värden*, för att säkerställa att det sker ett systematiskt fortlöpande ämnesintegrerat värdegrundsarbete, men även andra mål och krav i den nationella styrningen så som arbetet med aktiva åtgärder mot diskriminering och kränkande behandling i enlighet med skollagens och diskrimineringslagens krav, samt att det bedrivs ett förebyggande arbete som främjar elevernas upplevda och faktiska trygghet baserat på lokala behov av insatser.

Skolenheterna prioriterar sitt värdegrundsarbete utifrån lokala förutsättningar och behov. Många enheter lyfter i uppföljningen sitt arbete med mänskliga rättigheter, allas lika värde, jämställdhet etc och flera beskriver att de har utvecklat värdegrundsarbetet under läsåret genom att systematisera det på olika sätt. Exempelvis har enheter säkerställt att frågorna finns med i alla kurser under valda perioder eller så har mentorstiden använts konsekvent för ändamålet. Andra har lagt ner tid på att utveckla skolans övergripande arbete mer strategiskt tillsammans.

Kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer (SSOR) som infördes läsåret 2022/23, är i stort fokus på skolenheterna. Några kompetenshöjer personal kring kunskapsområdet eller tar hjälp av en av förvaltningens förstelärare som har i uppdrag att kunna ge stöd till samtliga skolenheter genom föreläsningar och anpassade lektionsupplägg utifrån skolornas önskemål och behov. Vissa enheter har kommit långt i sitt systematiska arbete kring hedersrelaterat våld och förtryck medan andra inte kommit lika långt.

Ett prioriterat och medvetet värdegrundsarbete över hela läsåret skapar en trygg och inkluderande lärmiljö för eleverna. Samarbete och samverkan mellan olika professioner och mellan medarbetare i arbetet med trygghet har utvecklats i positiv riktning på flera enheter. Det relationsskapande arbetet med eleverna beskriver många enheter som viktigt och framgångsrikt. Genom att kontinuerligt arbeta med kommunikation och konflikthantering, ett systematiskt arbete med grupper och ett fokus på relationsskapande aktiviteter så ser enheterna att trivseln och tryggheten ökar bland eleverna. Strategier för att arbeta mot negativa grupperingar så som klassrumsplaceringar, aktiviteter i klassöverskridande grupper och att låta eleverna arbeta med klasskamrater de vanligtvis inte samarbetar med ökar elevernas kontaktytor. Skolenheterna ser ett tydligt mönster - där det är god gemenskap mellan elever är närvaron högre och även kunskapsresultaten.

Enheterna beskriver olika insatser för att uppnå en lugn och trygg skolmiljö så som skolgemensamma trygghetsråd, trygghetsgrupper som har formaliserad samverkan med elevrådet eller handlingsplaner för ökad trygghet efter genomförda trygghetsenkäter. På flera av skolorna finns trygghetsteam eller elevkoordinatorer som rör sig i korridorerna vars uppgift är att skapa trygghet och bygga relationer till eleverna samt avstyra problemsituationer, särskilt på de platser som av eleverna angetts som otrygga.

I Skolinspektionens elevenkät som genomförts för elever i år 2 ligger utbildningsförvaltningen på indexvärdet 8,3 gällande upplevelsen av trygghet, vilket är marginellt lägre än det nationella genomsnittsvärdet på 8,4. På förvaltningens introduktionsprogram är resultatet för trygghet något högre med 8,8 i indexvärde. En jämförelse med tidigare års enkäter kan inte göras eftersom frågeställningarna har reviderats.

När det gäller elevernas uppfattning om skolans arbete med att förhindra/agera mot kränkningar så ligger utbildningsförvaltningens skolor på ett lägre indexvärde (5,6) jämfört med riket (6,2). En analys av vad detta beror på behöver göras på skolenhetsnivå.

Förvaltningen har under läsåret 2023/24 genomfört en utbildningsinsats för samtliga rektorer kring anmälnings- och utredningsskyldighet vid diskriminering och kränkande behandling. Många enheter har därefter arbetat med att göra förvaltningens rutin vid diskriminering och kränkningar mer befäst hos all personal och ser att kunskapen och efterlevnaden därmed har ökat. Flera skolenheter har jobbat för att skapa en samsyn bland all personal om hur man agerar när elever blir utsatta för diskriminering och kränkande behandling. Skolenheterna arbetar även med att alla elever ska förstå innebörden av kränkande behandling, sexuella trakasserier och trakasserier och veta vart de ska vända sig vid utsatthet. Antalet anmälningar till huvudmannen har ökat markant efter insatserna.

Många skolenheter jobbar hårt för att planen mot diskriminering och kränkande behandling ska hålla en hög kvalitet och vara väl förankrad bland elever och personal. Detta för att all personal ska jobba i linje med planens aktiva åtgärder och för att synliggöra för eleverna det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet som görs för att förhindra diskriminering och kränkningar.

På några enheter, företrädesvis med introduktionsprogram, upplevs att eleverna har relativt låga förkunskaper om demokrati och medborgerliga rättigheter på samhällsnivå och där arbetar de aktivt med att ge eleverna förutsättningar att delta i demokratiska processer. Förståelsen för vad

det demokratiska uppdraget innebär och hur man som personal kan bemöta antidemokratiska åsikter och konspirationsteorier har stärkts på flera enheter. Ett demokratiskt arbetssätt med regelbundna klass- och programråd för elevinflytande där till exempel frågor om trygghet och trivsel kan behandlas blir viktiga forum i det arbetet. Eleverna har även fått möjlighet att öva på inflytande genom skolval och val till ungdomsfullmäktige samt val av elevskyddsombud som deltar på skolans fysiska och psykosociala arbetsmiljöronder.

Enheternas värdegrundsarbete är den mest centrala delen av verksamhetens trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete. Andra insatser för att främja elevernas upplevda och faktiska trygghet kan vara av annan karaktär.

En viktig del är skolornas förebyggande arbete mot droger samt de åtgärder som vidtas vid misstanke om eller konstaterad drogaktivitet. Kring elever som begår brott finns etablerade samverkansstrukturer med socialtjänst, hälso- och sjukvård, polis, fritid (SSPF) samt samverkan med socialtjänst och polis i form av sociala insatsgrupper (SIG) för att hjälpa och stötta ungdomar att lämna en kriminell livsstil. På två av förvaltningens skolor finns skolsociala team i samverkan mellan skolan och socialtjänsten. Syftet med teamen är att förbättra samordningen av skolans och socialtjänstens gemensamma insatser, att öka antalet vuxna i skolmiljön, öka elevernas skolnärvaro, motverka nyrekrytering till kriminalitet och kunna ge mer omfattande stöttning och vägledning kring enskilda elever.

För samtliga medarbetare finns ett digitalt utbildningsmaterial om pågående dödligt våld (PDV). Utbildningen beskriver PDV, förebyggande arbete, förberedelse samt hur man kan eller ska göra vid hotfulla och farliga situationer. Målet är att alla medarbetare ska genomgå den och öka sin kunskap och förmåga i detta ämne. Under hösten 2023 har chefer inom förvaltningen genomgått en kompetenshöjande insats i våldsbejakande extremism (VBE), där syftet varit att introducera till ämnet på en övergripande nivå, hur radikaliseringsprocessen kan se ut och vart medarbetare kan vända sig för att få råd och hjälp.

Förvaltningen har idag kamerabevakning på sju skolor. Bevakningen är koncentrerad till platser där olika typer av incidenter har förekommit vilket har gett positiva effekter avseende upplevd trygghet men också genom att antalet polisanmälningar minskat på de berörda skolorna.

Göteborgs Stad använder IT-stödet Embrace för brottsförebyggande arbete och för att skapa en stadengemensam lägesbild. Under 2024 har Embrace lanserats inom utbildningsförvaltningen.

Sammanfattning och slutsatser – trygghet och värdegrund

Under läsåret 2023/24 har det skett positiva förflyttningar i arbetet med trygghet och värdegrund. Enheterna arbetar systematiskt med att förbättra den upplevda tryggheten för eleverna eftersom skolenheterna ser en tydlig koppling mellan en trygg miljö och hög skolnärvaro.

Utbildningsinsatsen som genomförts för förvaltningens rektorer kring anmälnings- och utredningsskyldigheten och enheternas efterföljande arbete med efterlevnad av rutiner, att skapa samsyn och öka kunskapen hos all personal har haft effekt då anmälningarna vid diskriminering och kränkande behandling har ökat markant. Dock visar Skolinspektionens elevenkät att det finns enheter vars arbete med att förhindra och agera mot kränkningar behöver förstärkas och utvecklas ytterligare framöver.

Förvaltningen kommer fortsätta att följa upp enheternas planer mot diskriminering och kränkande behandling för att säkerställa att det sker ett främjande och förebyggande arbete utifrån samtliga diskrimineringsgrunder, i enlighet med skollagens och diskrimineringslagens krav.

Med hjälp av medel från Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd kommer förvaltningen under läsåret 2024/25 att erbjuda utbildningsinsatser och behovsbaserat stöd till de skolenheter som idag saknar ett systematiskt arbete för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Detta görs med hjälp av en förstelärare med specialkunskaper i ämnet, i samverkan med Regionalt stödcentrum heder och Resursteam heder.

4. Uppföljning av läsåret 2023/24 – anpassad gymnasieskola

4.1 Kunskapsresultat och närvaro

För att kunna följa upp och analysera elevernas måluppfyllelse används ett antal nyckeltal. De ska synliggöra skolenheternas resultat i förhållande till målen för utbildningen. Rektorer använder dessa indikatorer samt fler mätvärden och bedömningar för resultatanalys på respektive enhet.

4.1.1 Nationella program

Tabell 7. Nyckeltal, anpassade gymnasieskolans nationella program

	2022	2023	2024
Skolnärvaro, anpassad gymnasieskola (AG) nat.prog. (%)	78	77	76
Andel som fullföljer 4 år, AG nat.prog. (%)	83	73	85
Genomsnittlig betygspoäng i slutbetyg, AG nat.prog	14,8	14,3	14,8
Andel elever som genomfört minst 22 veckors APL, AG nat.prog (%)	15	33	45
Andel elever som går vidare från AG nat.prog. till arbetsmarknadens förfogande (%)	30	54	55
Andel elever som går vidare från AG nat.prog. till studier (%)	4	8	2
Andel elever som går vidare från AG nat.prog. till daglig verksamhet, beviljad plats (%)	63	38	41

Andelen elever som fullföljer fyra år i anpassade gymnasieskolans nationella program ligger relativt stabilt över tid. De elever som valt att sluta har i något fall övergått till daglig verksamhet, valt att byta till gymnasieskolans introduktionsprogram, flyttat inom eller utanför landet eller bytt till utbildning hos annan huvudman. Elevunderlaget är inte stort och varje enskild elev påverkar det aggregerade resultatet.

Drygt hälften av eleverna på nationella program går vidare till arbetsmarknadens förfogande. Siffrorna visar dock inte om eleven faktiskt är i arbete. Ett av den anpassade gymnasieskolans största fokus är att få ut fler elever på arbetsmarknaden efter avslutad utbildning. Samverkan med bra APL-platser och gott stöd till eleverna under APL är en viktig förutsättning för att möjliggöra etablering på arbetsmarknaden framåt. Utbildningsval, arbete och samhällsliv är ett centralt läroplansområde på de nationella enheterna utifrån målsättningen att så många elever som möjligt skall stå till arbetsmarknadens förfogande. Anpassad gymnasieskola har sedan höstterminen 2023 en APL-samordnare till sitt förfogande som, tillsammans med studie- och yrkesvägledare, skall bidra till att skapa fler samverkanspartners, arbeta med framtidsplanering och öka andelen genomförda APL. Förvaltningen behöver fortsatt arbeta för ökat samarbete med stadens kommunala bolag för att få tillgång till fler APL-platser. Studie- och yrkesvägledare på anpassad gymnasieskola arbetar målmedvetet med att stödja eleverna i

samverkan med Arbetsförmedlingen och att hjälpa eleverna till vidare studier. För de elever som inte går vidare till lönearbete finns även annan meningsfull sysselsättning. Det kan vara så kallad utflyttad daglig verksamhet, daglig verksamhet eller studier på exempelvis folkhögskola.

4.1.2 Individuella program

Tabell 7. Nyckeltal, anpassade gymnasieskolans individuella program

	2022	2023	2024
Skolnärvaro, AG ind.prog. (%)	80	84	84
Andel som fullföljer 4 år, AG ind.prog. (%)	88	96	68

Närvaron på de individuella programmen är tämligen konstant över åren. Den största andelen frånvaro kan förklaras av elevernas komplexa funktionsnedsättningar och sjukdom. I vissa fall har den anpassade gymnasieskolan en utmaning att i samverkan med elever, vårdnadshavare och gode män hitta en samsyn utifrån elevens bästa, samtidigt som elevens rätt till undervisning tillmötesgås.

Historiskt har nästan samtliga elever på de individuella programmen fullföljt sina fyra år i anpassade gymnasieskolan, i de fall elever inte genomför samtliga skolår har hälsoskäl oftast varit orsaken. Varje enskild elevs resultat påverkar det aggregerade resultatet då det totala antalet elever är förhållandevis lågt. Årets minskning förklaras av en liten andel avgångselever där ett par har avslutat sina studier i förtid av olika orsaker.

Mottagningsenheten på anpassade gymnasieskolan har en väl upparbetad samverkan med studie- och yrkesvägledare från grundskolan i arbetet med elevernas övergång till anpassad gymnasieskola. De träffas löpande för att säkerställa att SYV kan ge god vägledning avseende olika valmöjligheter och vad de olika enheterna erbjuder utifrån elevernas specifika behov. Elevernas framtid efter avslutade studier lyfts fram i olika sammanhang, dels på avsatt mentorstid, i utvecklingssamtal och i så kallade framtidssamtal. Kurator och SYV bistår i framtidsplanering med eleverna i åk 4. Det kan innebära samverkan med funktionsstöd, ge information, stödja och beskriva olika framtida möjligheter. När eleven har omfattande kognitiva funktionsnedsättningar är också vårdnadshavare och gode män viktiga samverkanspartners för att säkerställa att eleven får fortsatt meningsfull sysselsättning efter avslutade studier.

Elevantalet i anpassad gymnasieskola ökar, och kommer fortsätta att öka. Prognosen visar att ökningen är störst på de individuella programmen. Läsåret 2020/21 gick 135 elever på den anpassade gymnasieskolans individuella program och höstterminen 2024 började 187 elever. Elevprognosen visar att elevantalet kommer att fortsätta öka under de kommande 10 åren.

4.2 Undervisningens kvalitet

Anpassade gymnasieskolan har som målsättning att ständigt utveckla undervisningens kvalitet med ett tydligt fokus på lärandeuppdraget. Alla aktiviteter under skoldagen skall ha ett tydligt mål och syfte. Anpassad gymnasieskola vill erbjuda en spännande skola där pedagogiken utgår från vetenskap och beprövad erfarenhet. Utifrån enkätunderlag ser vi att eleverna i hög grad tycker att det är roligt att lära sig nya saker och att de upplever att de får hjälp och stöd från personalen. Undervisningen skall präglas av ett jämställdhetsperspektiv och samtliga lärsituationer skall säkra elevernas rättigheter samt aktivt motverka alla former av förtryck, intolerans och våld. Som ett led i att skapa ökad likvärdighet avseende kvalitet och fokus i

lärandeuppdraget har ett arbete med att formulera en gemensam pedagogisk förankring påbörjats.

Personalens kunskap om funktionsnedsättningar och dess konsekvenser på lärande är en förutsättning för att utveckla elevernas kunskaper och självständighet. Elevernas förutsättningar, kognitiva och sociala förmågor varierar stort och många elever har omfattande och komplexa funktionsnedsättningar. Kompetensutveckling är en central del av elevhälsans förebyggande och främjande arbete. Som en del i att skapa god grundläggande kompetens genomgår all nyanställd personal en introduktionsutbildning i tre delar som leds av elevhälsan. Utbildningen fördelas på tre tillfällen och utgår från rubrikerna; intellektuell funktionsnedsättning, kommunikation och autism. Kommande läsår skall alla skolenheter få kompetensutveckling inom bedömarkompetens samt om gymnasiereformen Gy25.

Elevhälsan leder Skolverkets utbildning *Specialpedagogik för lärande* på ett par skolenheter. En framgångsfaktor är noggrann kartläggning av elevernas hela skolsituation med syfte att skapa goda förutsättningar och för att synliggöra en gemensam bild av nuläge för att kunna möta behov och påvisa progression.

Utveckling av arbetet med att skriva pedagogiska planeringar i Vklass har i många delar bidragit till att ytterligare synliggöra elevernas progression i lärandet och stödfrågor har utarbetats som underlättar för lärare att involvera eleverna i hela den formativa processen.

Lärare på anpassad gymnasieskola har ett specifikt uppdrag att leda och fördela arbetet i arbetslaget där elevassistenterna har en viktig roll i undervisningen. Det pågår ett arbete med att tydliggöra och formulera elevassistenternas uppdrag med ett tydligt fokus på elevernas lärande.

Elevers förmåga att ta ansvar, medverka och utöva inflytande kan vara väldigt varierande beroende av deras individuella kognitiva förutsättningar. Det blir därför ett angeläget uppdrag att skapa strukturer som möjliggör och uppmuntrar alla elever att utöva inflytande. Att kunna påverka arbetssätt, arbetsformer och undervisningens upplägg är central del för att alla elever skall kunna nå längre i sin utveckling. Elevers röst skall höras i alla sammanhang som berör dem. Då flera av eleverna inom verksamheten använder kompletterande kommunikationsverktyg är det viktigt att skapa möjligheter för goda samarbetsformer mellan elev, skola och vårdnadshavare för att elevens delaktighet och självständighet ska tillgodoses. Många enheter arbetar med AKK och exempelvis frågekort eller annat bildstöd för att eleverna skall kunna medverka i klassråd, elevråd eller i andra sammanhang för att kunna framföra sina synpunkter avseende undervisningens innehåll och upplägg.

Alla mentorer har schemalagd mentorstid med eleverna. Innehållet skall utifrån förslag på upplägg fokuseras på elevernas progression i lärandet, individuella mål, hur undervisningens innehåll kan anpassas och säkerställa elevens delaktighet. Även frågor kring trygghet, studiero och närvaro lyfts inom ramen för mentorssamtal.

Elevhälsa

Inom anpassade gymnasieskolan är den övergripande och gemensamma elevhälsoplanen ett centralt dokument som uppdateras årligen. Elevhälsan har en gemensam chef, men delas av samtliga skolenheter där de olika professionerna samverkar i olika team lokalt på respektive enhet. Elevhälsoplanen bidrar till likvärdighet och är ett verktyg för att synliggöra gemensamt fokus för den anpassade gymnasieskolan. Ett målinriktat arbete har genomförts för att omdirigera elevhälsoteamets arbete från övervägande individinriktade insatser till ett fokus på främjande och förebyggande insatser. Dessa insatser är tydligt sammankopplade med undervisningens kvalitet, elevernas progression i lärandet, trygghet, trivsel, studiero och

närvaro. I den övergripande elevhälsoplanen beskrivs också rutiner och arbetssätt för att bättre nyttja kompetensen hos elevhälsans funktioner för en högre måluppfyllelse. Under läsåret 2024/25 kommer elevhälsan att bli en del i att arbeta mer systematiskt med bedömarkompetens och lärares ledarskap.

4.3 Bedömning och betyg

Alla elever har rätt att bli bedömda på samma grunder oberoende av verksamhet, grupp eller vilken lärare som gjort bedömningen. Årets nyckeltal avseende kunskapsresultat när det gäller genomsnittligt betygspoäng och måluppfyllelse i förhållande till föregående år ligger relativt stabilt. Att dra långtgående slutsatser från ett år till ett annat med ett litet elevunderlag är dock vanskligt. På anpassad gymnasieskola kan man se stora svängningar från år till år och verksamheterna emellan. Bedömning av kunskaper är ett trubbigt instrument utifrån befintliga kriterier för bedömning, speciellt på de individuella programmen kopplade till ämnesområdesplanerna. En elev kan ha god progression men ändå befinna sig på grundläggande nivå, samtidigt som en elev som läser mot betyg kan ha en långsam progression i lärandet. Statistiken behöver således analyseras mycket noga för att kunna användas som underlag för fortsatta insatser.

Fortlöpande bedömning av elevernas kunskapsutveckling i anpassat gymnasium har tre viktiga funktioner:

- Att fungera som underlag för lärarens återkoppling till eleverna.
- Att ge information till läraren inför den fortsatta planeringen av undervisningen och synliggöra eventuella stödbehov.
- Att utgöra värdemätare för utbildningens och undervisningens kvalitet, såväl för rektorn som för huvudmannen, och möjliggöra att verksamheten kan tillgodose att eleverna får en undervisning enligt ämnes- och ämnesområdesplanerna.

Lärarna har således en tydlig uppgift att fortlöpande bedöma elevernas kunskapsutveckling, i såväl skolförlagd undervisning som det lärande som, inom de nationella programmen, sker på APL/praktik. Återkopplingen till eleverna sker på ett framåtsyftande sätt som bidrar till att eleverna får förståelse för målen, uppgifter och aktiviteter och stärker deras delaktighet i undervisningen. Lärarna på individuellt program utgår från elevens förutsättningar i förhållande till kriterier för bedömning av kunskaper på ett sätt som möjliggör och synliggör progression. Lärare på såväl individuella som nationella program använder bedömningarna som grund för sin fortsatta planering av undervisningen och för att upptäcka eventuella behov av extra anpassningar och särskilt stöd. I bedömningsarbetet fokuserar lärarna på såväl styrkor som utvecklingsområden. Elevernas progression dokumenteras på ett för lärarna ändamålsenligt och för rektorn överskådligt sätt.

4.4 Trygghet och värdegrund

Alla nya elever skall kartläggas utifrån en beslutad kartläggningsrutin. Kartläggningen innebär att man mer fördjupat undersöker nya elevers behov utifrån förutsättningar för lärande, pedagogisk, social och fysisk lärmiljö. Underlaget förväntas bidra till att enheterna kan möta elevernas unika behov bättre och snabbare, vilket i sin tur skapar goda förutsättningar för såväl trivsel, trygghet och studiero.

Alla skolenheter skall kartlägga i vilka situationer kränkningar kan uppstå samt analysera elevenkäten utifrån relevanta delar kopplade till normer och värden. Resultaten analyseras lokalt

och kopplas till insatser. Det kan exempelvis handla om att fler flickor känner sig otrygga eller att fler pojkar upplever att de får för lite hjälp i skolarbetet. Eleverna på de nationella programmen upplever ofta osäkerhet kring sina diagnoser. Kurator, skolsköterska och skolpsykolog har därför genomfört ett kartläggningsarbete kring elevernas funktionsmedvetenhet som man utifrån analys konstaterat varit en bidragande orsak till såväl oro som frånvaro, avhopp, byte av program och en känsla av att inte höra till. Området är komplext men intervjuunderlaget ger ändå en bild av hur man skulle kunna utveckla arbetssätt som kan ha påverkan på elevens syn på sin skolgång och sin funktionsmedvetenhet. I detta arbete samverkar den anpassade gymnasieskolan även med habiliteringen inom GR.

De individuella enheterna beskriver svårigheter i att få fram relevanta svar i elevenkäten utifrån att en stor andel av eleverna helt eller delvis saknar talat språk. Det innebär att man i analysen måste väga in att svaren blir tolkningar av elevernas svar. Ett gediget arbete har gjorts med hjälp av bildstöd för att säkerställa att eleverna och den som tolkar svaren förstår varandra rätt. Enheterna lyfter även fram vikten av att bearbeta planen mot diskriminering och kränkande behandling tillsammans med eleverna. Många elever har bristande kommunikation och språk och man har därför omvandlat planen till bildstöd och arbetar med exempelvis frågekort. Man ser behov av att bryta ner målen i planen för ökad förståelse.

Elevhälsan involveras i flertalet processer på alla enheter. Bland annat har skolsköterska och kurator löpande besökt klasserna för samtal och frågestund kring livsfrågor. Elevhälsan arbetar återkommande tillsammans med lärare och elevassistenter i klasserna och erbjuder bland annat enheterna stöd i lektionsupplägg kring psykisk och sexuell hälsa. Verksamheterna samverkar bland annat med Regionalt stödcenter Heder och Ungdomsmottagningen för att öka kunskaperna kring sexualitet och sexuellt våld inom funktionsstöd.

Ett större övergripande projekt avseende att förbereda eleverna på vuxenlivet är pågående och utvecklas löpande. Det innefattar bland annat lektioner som handlar om värderingar, vänskap, att vara en bra kompis, fritid, sexualitet, gruppstärkande övningar och andra viktiga kunskaper och förmågor i vägen mot att bli vuxen. Projektet kallas *Dag 1 år 5* och sker i samverkan med elevhälsa, SYV och skolans pedagoger. Ett systematiskt arbete med att förbygga och förändra begränsade normer och värden behöver pågå ständigt och ingå i samtliga lärsituationer.

Många elever har begränsad kontakt med jämnåriga utanför skolans ramar. På de nationella programmen har man arbetat med att öka strukturen på rasterna och stödja eleverna i att ta kontakt med varandra samt att hitta en meningsfull fritid.

Vikten av hög vuxennärvaro under skoldagen för att skapa trygghet för eleverna är central. Ökad vuxennärvaro bidrar också till ökade möjligheter att föra dialog med eleverna avseende normer och värden, socialt samspel och exempelvis sociala medier i naturliga sammanhang.

Det är viktigt att fortsätta arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck samt ämnesområdet sexualitet, samtycke och relationer (SSOR), företrädesvis kopplat till en IF-diagnos och våld i nära relationer. Detta utifrån elevgruppens specifika sårbarhet. Anpassad gymnasieskola behöver även stärka personalens kunskap kring heder och öka pedagogernas förmåga i hur de bemöter hedersfrågor. Lärare ska känna sig trygga att arbeta med området i undervisningen. Tillsammans med stadens Resursteam heder har projekt "kärleken är fri" genomförts. Ett systematiskt arbete med att förbygga och förändra begränsade normer och värden behöver pågå ständigt och ingå i samtliga lärsituationer.

4.5 Sammanfattning och slutsatser – anpassad gymnasieskola

Inom den anpassade gymnasieskolan finns god kompetens kring målgruppen och dess behov. Omfattande kartläggning av nya elever är en viktig del i hållbar introduktion.

Målmedvetet arbete för att säkerställa kompetens hos nyanställda genom introduktionsutbildning samt tydliggörande av elevassistenternas uppdrag har bidragit till ett ökat fokus på lärandeuppdraget och undervisningens kvalitet. Som ett led i arbete med rektors ledarskap kommer fokus framåt att ligga på vad som definierar skickliga lärare, undervisning av hög kvalitet och hur rektor kan arbeta med området på enheterna i ett processinriktat kollegialt lärande.

I den anpassade gymnasieskolan pågår ett målmedvetet arbete med flertalet insatser för att öka andelen elever som går vidare till arbetsmarknadens förfogande eller till fortsatta studier. Det finns fortsatt behov av ytterligare samverkan med arbetsförmedlingen samt med andra förvaltningar och kommunala bolag som skulle kunna erbjuda elevgruppen sysselsättning i stadens regi.

Det finns elever på de nationella programmen som inte känner tillhörighet med elevgruppen vilket kan resultera i såväl avhopp som ökad frånvaro. Dessa elever behöver identifieras tidigt. Introduktionssamtal och nära samverkan mellan mottagningsenhet, skolpsykolog, kurator och SYV är viktiga förutsättningar. Det är viktigt att fortsätta arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck samt SSOR, företrädesvis kopplat till en IF-diagnos och våld i nära relationer. Detta utifrån elevgruppens specifika sårbarhet.

Anpassad gymnasieskola kommer genom ökad samverkan mellan de individuella och nationella skolenheterna samt med det treåriga gymnasiet öka möjligheterna för flexibilitet och individuella lösningar avseende vilken kursplan eleverna läser.

Det systematiska kvalitetsarbetet fungerar väl på områdesnivå. Det som kan utvecklas ytterligare är fördjupade analyser samt en tydlig involvering av elevhälsan i det löpande arbetet med mål, analys och uppföljning.

5. Rektors ledarskap

I kvalitetsrapport för gymnasieskola och anpassad gymnasieskola 2023 beskrevs hur huvudmannen i det fortsatta arbetet bland annat skulle fokusera på rektors ledarskap i uppdraget att leda lärares lärande, så att kvaliteten i undervisningen fortsätter att öka, bland annat genom att

- utveckla rektors ledarskap med stöd av kollegialt lärande utifrån relevant forskning och beprövad erfarenhet,
- stödja och skapa förutsättningar för rektor att leda sin inre organisation så att rektor i högre grad kan fokusera på att leda lärares lärande.

Detta fokusområde har varit aktuellt sedan 2022 då huvudmannen identifierade rektors ledarskap och stöd som avgörande i lärarnas arbete och den fortsatta utvecklingen av det systematiska kvalitetsarbetet så att insatser, utvärderingar och analyser riktas än mer mot undervisningen och dess effekter på elevernas lärande och kunskapsresultat. Insatser har gjorts för att stärka rektorernas förutsättningar och kunskaper för att utveckla sitt ledarskap, exempelvis inom områden som organisering och styrning av kvalitetsarbetet, distribuerat ledarskap, coachande och utvecklande ledarskap, ledarbeteenden etc. Insatser har genomförts på individ-, skollednings- och områdesnivå samt förvaltningsövergripande. Arbetet har till stor del

utgått från relevant och aktuell forskning, litteratur och föreläsningar om framgångsrik skolutveckling, skolledarskap och ledarskap.

Förvaltningens fokus på rektors ledarskap stöds bl.a av Skolverkets nationella kvalitetssystem, där *kompetent ledarskap* och *professionell utveckling* lyfts fram som viktiga faktorer för framgångsrik skolutveckling. I en verksamhet där den professionella utvecklingen är framgångsrik ökar medarbetarnas kompetens kontinuerligt vilket bidrar till att kvalitet och likvärdighet kan förbättras. Den professionella utvecklingen bidrar till att bygga upp gemensamma kunskaper och till att utveckla gemensam förståelse och gemensamma förhållningssätt. Organisationskulturen präglas av gott samarbete och kollegialt lärande där erfarenhetsutbyte kan äga rum och där samtliga verksamheter och nivåer i organisationen inkluderas.¹⁵

Illustration 1. "Faktorer för framgångsrik skolutveckling" - Professionell utveckling (Skolverket)

Varje nivå i styrkedjan bidrar till den professionella utvecklingen genom att på		
huvudmannanivån	rektorsnivån	undervisningsnivån
identifiera behov av professionell utveckling på en övergripande nivå och skapa förutsättningar för den professionella utvecklingen på alla nivåer. Arbeta medvetet för att kontinuerligt utvecklas i sitt uppdrag.	identifiera behov av professionell utveckling i verksamheten och skapa förutsättningar för att genomföra utvecklingsarbete, till exempel genom kollegialt lärande. Arbeta medvetet för att kontinuerligt utvecklas i sitt uppdrag.	identifiera behov av, ta initiativ till och delta aktivt i den professionella utvecklingen. Arbeta medvetet för att kontinuerligt utvecklas i sitt uppdrag.
skapa förutsättningar för professionell utveckling på övergripande nivå. Skapa förutsättningar för rektorerna att ta ansvar för den professionella utvecklingen i sin verksamhet. Samarbeta med rektorer samt med andra aktörer, såsom lärosäten, branschföreträdare och myndigheter för att skapa goda förutsättningar för den professionella utvecklingen.	skapa förutsättningar för förskollärare, lärare och annan personal att medverka i kollegialt lärande, utbildningsinsatser och andra insatser som kan stärka den professionella utvecklingen. Samarbeta med andra aktörer, såsom lärosäten, branschföreträdare och myndigheter för att skapa goda förutsättningar för den professionella utvecklingen.	samarbeta kring undervisningsrelaterade frågor i ett strukturerat och långsiktigt kollegialt lärande. Utveckla undervisningen med utgångspunkt i detta lärande.
säkerställa att den professionella utvecklingen prioriteras med utgångspunkt i identifierade behov, bygger på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet samt är i linje med förskolans och skolans styrdokument.	prioritera innehåll i den professionella utvecklingen med utgångspunkt i identifierade behov. Säkerställa att innehållet bygger på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och bidrar till genomförandet av förskolans och skolans styrdokument.	medverka aktivt i det kollegiala lärandet och andra insatser för att stärka den professionella utvecklingen. Arbeta medvetet för att utveckla undervisningen i enlighet med ny kunskap.
skapa förutsättningar för att medarbetare i verksamheten utvecklar sin förmåga att förstå, värdera och använda vetenskaplig kunskap samt möjliggöra för rektorer, förskollärares och lärares medverkan i forskningssammanhang och forskarutbildning.	skapa förutsättningar för att förskollärares och lärares förmåga att förstå, värdera och använda vetenskaplig kunskap kontinuerligt utvecklas och fördjupas samt för att forskarutbildade lärare och förskollärares kompetens och kunskaper tas tillvara för att utveckla undervisningen och verksamheten.	arbeta aktivt för att utveckla den egna förmågan att förstå, värdera och använda vetenskaplig kunskap samt medverka i samarbeten med forskarutbildade kollegor och ta vara på den samlade kompetensen för att utveckla undervisningen.

Utmaningar i rektors pedagogiska ledarskap kan bland annat vara att skapa strukturer för kollegialt lärande och att formulera uppdragen för lär- och utvecklingsgrupper, arbets- och ämneslag, förstelärare och andra nyckelpersoner på skolorna, samt att involvera all personal i det systematiska kvalitetsarbetet och särskilt personal från olika yrkesgrupper som kan bidra med olika perspektiv. Detta upplevs nu fungera bra och enheterna kan väl beskriva struktur och processer för det systematiska kvalitetsarbetet och kollegiala lärandet. Planering, uppföljning och analys sker bland annat i arbetslag, program- och ämnesgrupper, elevhälsoteam, APT och

¹⁵ Faktorer för framgångsrik skolutveckling (Skolverket)

skolledningsgrupper. Elevhälsoteamen är i högre grad än tidigare delaktiga i uppföljning och analys av elevernas resultat och utveckling av undervisningen. Förutom rektor är det ofta förstelärare, specialpedagoger, utvecklingsledare eller programsamordnare som ansvarar för att driva kvalitetsarbetet i olika grupperingar. Fler enheter än tidigare har tydliga mål och uppdrag till dessa funktioner och grupper i syfte att höja undervisningens kvalitet.

Sedan 2022 finns Utbildningsförvaltningens riktlinje för förstelärares uppdrag, vilken varit ett bra stöd i arbetet. Riktlinjen togs fram i syfte att tydliggöra och skapa samsyn kring försteläraryuppdraget, samt att stödja rektor i arbetet med att rekrytera, leda, stödja och utveckla förstelärare.

En annan utmaning för rektor är att samtalen i de kollegiala forumen faktiskt rör sig kring *undervisningen* – vad som gör en skicklig lärare och vad som är undervisning av god kvalitet utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet. En förståelse av detta behöver ligga till grund för den uppföljning och analys av undervisningens resultat, kvalitet och likvärdighet som ska ske på enhetsnivå (se rektors- och undervisningsnivåerna i tabellen nedan). För förvaltningen är detta ett naturligt nästa steg inom fokusområdet rektors ledarskap, i uppdraget att leda lärares lärande. Struktur och processer för det systematiska kvalitetsarbetet är på plats. Rektorer har arbetat med sin organisation, med det distribuerade ledarskapet och med uppdragen till olika funktioner och grupper som ska driva arbetet. Nu behöver steg tas för att närma sig *vad som är* undervisningsskicklighet och undervisning av god kvalitet utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet, under rektors ledning.

Förvaltningen kan också se att det finns ett fortsatt behov av att utveckla analyserna, på skolenhets- och huvudmannanivå. Det handlar dels om fortsatt utveckling av data och underlag men också av metoder och verktyg för att fördjupa analysen. Hur inhämtas kunskap om undervisningen och dess påverkan på elevers utveckling och lärande? Hur vet vi att/när vi har lyckats? Hur hänger olika delar ihop – skolmiljön/undervisningen/alla olika insatser i sin helhet?

Illustration 2. "Faktorer för framgångsrik skolutveckling" - Systematiskt kvalitetsarbete med undervisningen i fokus (Skolverket)

Varje nivå i styrkedjan bidrar till ett systematiskt kvalitetsarbete med undervisningen i fokus genom att på		
huvudmannanivån	rektorsnivån	undervisningsnivån
skapa förutsättningar för kontinuerlig och ändamålsenlig uppföljning som skapar en övergripande förståelse för undervisningens kvalitet och likvärdighet i samtliga verksamheter.	tillsammans med verksamheten kontinuerligt och ändamålsenligt följa upp och analysera undervisningens resultat och dess kvalitet och likvärdighet.	delta aktivt i det systematiska kvalitetsarbetet genom att kontinuerligt och ändamålsenligt följa upp genomförd undervisning och med den genomförda analysen som grund systematiskt utveckla undervisningen.
samla in relevanta resultat och andra uppföljningar från alla nivåer och verksamheter. Genomföra och dokumentera en analys av verksamheternas resultat med utgångspunkt i dessa underlag och identifiera övergripande orsaker som kan förklara utfallet.	samla in relevanta resultat och andra uppföljningar från undervisningsnivån. Genomföra och dokumentera en analys av resultaten med utgångspunkt i dessa underlag och identifiera orsaker som kan förklara utfallet.	samla in relevanta resultat och andra uppföljningar av den egna verksamheten. Genomföra och dokumentera en analys av resultaten och reflektera över undervisningens påverkan på resultaten samt identifiera orsaker som kan förklara utfallet.
fatta beslut om och genomföra utvecklingsinsatser som prioriterats med utgångspunkt i den genomförda analysen. Säkerställa att de utvecklingsinsatser som genomförs på huvudmannanivå bygger på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet samt bidrar till att öka rektors förutsättningar att arbeta med undervisningens kvalitet i fokus.	fatta beslut om och genomföra utvecklingsinsatser som prioriterats med utgångspunkt i den genomförda analysen. Säkerställa att dessa utvecklingsinsatser bygger på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet samt bidrar till ökad kvalitet i undervisningen.	initiera och delta i utvecklingsinsatser och arbeta aktivt för att med stöd av dem öka undervisningens kvalitet.
fatta beslut om resursfördelning och andra åtgärder som kan bidra till att utjämna skillnader som framkommit i den genomförda analysen och som kan bidra öka kvalitet och likvärdighet i undervisningen i alla verksamheter.	fatta beslut om fördelning av personella och ekonomiska resurser och andra åtgärder som kan bidra till att utjämna skillnader som framkommit i den genomförda analysen och som kan bidra till att öka kvalitet och likvärdighet i undervisningen.	-

Huvudmannen har ett långsiktigt och fortsatt fokus på rektors ledarskap i uppdraget att leda lärares lärande, samt ett systematiskt kvalitetsarbete med undervisningen i fokus.

I nämndens verksamhetsplan 2024 beskrevs även som en strategi, under rubriken *Rektors ledarskap*, att huvudmannen skulle följa och stödja skolenheternas insatser, så att digitalisering än tydligare blir en metod för verksamhetsutveckling inom alla utvecklingsområden.

Det är inte helt tydligt i huvudmannens uppföljning i vilken grad digitalisering fungerar som metod för verksamhetsutveckling - även om det finns några goda exempel. Tydligast syns kanske detta i hur man ser på AI som möjlighet och/eller utmaning. Många skolenheter lyfter AI i sin uppföljning, men beskriver främst att man tvingats förändra examinationsformer för att säkerställa att elever inte fuskar med hjälp av AI. Andra lyfter en oro för att AIs påverkan ska stanna vid att vi försöker hitta sätt att minimera användningen av AI för att slippa fusk, snarare än att hitta möjligheter att utveckla undervisningen.

AI har redan, och kommer i allt större utsträckning, påverka "hur vi gör skola" och därför är det viktigt att både på skolenhets- och huvudmannanivå skapa förutsättningar för verksamhetsutveckling med digitalisering som metod. Här ser förvaltningen både ett behov och en nödvändighet i att jobba med kompetensutveckling för chefer och personal parallellt med samtal och utvecklingsinsatser med fokus på hur AI påverkar undervisning, lärande, bedömning och kunskapssyn, men även alla de funktioner som stöttar skolans kärnverksamhet med administration.

Rektorns och andra chefers digitala kompetens och förmåga att leda digitalisering är avgörande för att skolan ska lyckas med omställningen till ett utbildningslandskap som alltmer utmanar en traditionell skola.

I förvaltningens digitaliseringsplan beskrivs följande prioriterade insatsområden, i syfte att lyfta digitalisering som metod för verksamhetsutveckling:

- Ge förutsättningar för att kompetensutveckla inom AI för att skapa en gemensam förståelse för utmaningar och möjligheter.
- Ge förutsättningar för chefer att utveckla sin digitala kompetens och förmåga att leda digitalisering
- Skifta fokus från verktygskompetens till verksamhetsutveckling. Utveckla undervisningens kvalitet med hjälp av digitala verktyg – Hur påverkar digitala verktyg och AI vårt sätt att arbeta, undervisa, lära oss?
- Arbeta för en organisation och struktur som ger bättre förutsättningar för skolutveckling lokalt och centralt
- Ett större fokus på det digitala och det analoga i samverkan i skolmiljön.

6. Slutsatser

I föregående års kvalitetsarbete identifierades ett antal övergripande utvecklingsområden, med grund i skolenheternas och huvudmannens resultat och analyser. För att fortsätta utveckla undervisningen och öka elevernas kunskapsresultat beskrevs i kvalitetsrapport 2023 hur det fortsatta arbetet särskilt skulle fokusera på:

- rektors ledarskap i uppdraget att leda lärares lärande så att kvaliteten i undervisningen fortsätter att förbättras,
- att stärka det vetenskapliga stödet, på alla nivåer, med syfte att utbildning och undervisning än mer ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet,
- att förstärka det kompensatoriska uppdraget och undanröja hinder för elevernas lärande,
- det främjande och förebyggande arbetet för en ökad skolnärvaro.

I rapporten konstaterades också att förvaltningen behövde fortsätta utveckla kvalitetsarbetet på introduktionsprogrammen bland annat genom samordnade insatser för att förbättra de individuella studieplanerna och för att utveckla metoder för att följa elevers progression och måloppfyllelse.

I uppföljningen av läsåret 2023/24 drar förvaltningen följande slutsatser av arbetet med att utveckla undervisningens kvalitet och elevernas kunskapsresultat, inkl identifierade fokusområden.

Både på skolenhetsnivå- och huvudmannanivå strävar förvaltningen kontinuerligt efter att utveckla och förfina processer och metoder för det systematiska kvalitetsarbetet vilket ger positiva resultat. Enheterna och huvudmannen har sedan flera år en tydlig struktur och systematik, nu handlar fler insatser och slutsatser i enheternas arbete om organisation och processer för utvecklingsarbetet. Det är tydligare i planer och rapporter vad enheterna ser som sitt uppdrag och sina specifika utmaningar samt att medarbetarna är delaktiga i kvalitetsarbetet – från planering till uppföljning och analys. Huvudmannen ser dock fortfarande ett behov av att utveckla kvalitetsarbetet ytterligare så att insatser, utvärderingar och analyser riktas i än högre grad mot undervisningen och dess **effekter** på elevernas lärande och kunskapsresultat.

Huvudmannens fokus på **rektors ledarskap** har angripits med ett vetenskapligt förhållningssätt och har utgått från relevant och aktuell forskning om framgångsrik skolutveckling, skolledarskap och ledarskap.

Insatser på olika områden för att öka **undervisningens kvalitet** och **elevernas kunskapsresultat** har utvecklats och förstärkts på skolenheterna, exempelvis arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd, tidiga och kontinuerliga insatser för elever som riskerar att inte nå målen, studieteknik, variation och stimulans i undervisningen, tillgängliga lärmiljöer, fortsatt utveckling av arbetet för ökad skolnärvaro och samverkan mellan professionerna.

I enheternas prioriterade insatser återkommer flera områden som enligt vetenskap och beprövad erfarenhet har en positiv effekt på **skolnärvaron**. För att eleverna ska få goda förutsättningar att nå utbildningens mål är skolnärvaron en avgörande faktor och det bedrivs idag ett mer medvetet främjande och förebyggande arbete där frågan om skolnärvaro tydligare kopplas till undervisningens kvalitet och elevhälsoarbetet - att förstärka det som gör att eleverna vill och förmår komma till skolan.

Enheternas insatser för att förstärka det **kompensatoriska uppdraget** kan se olika ut men några områden har identifierats av förvaltningen som särskilt prioriterade och som kräver fortsatt fokus, exempelvis

- utveckling av individ- och gruppanpassade utbildningar inom introduktionsprogrammen och anpassad gymnasieskola,
- språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för att möta skillnader i elevers bakgrund och förutsättningar,
- arbetet med anpassningar och särskilt stöd,
- främjande och förebyggande elevhälsoarbete,
- kompetensutveckling för att möta alla elevers behov.

Insatser kring alla dessa områden genomförs i verksamheterna utifrån lokalt identifierade behov och förutsättningar.

Det tvärprofessionella **elevhälsoarbetet** har utvecklats och är mer strukturerat och systematiskt med många konkreta exempel på främjande och förebyggande insatser som också stärker det kompensatoriska uppdraget. Det framgår också att elevhälsoteamen blivit mer involverade i enheternas systematiska kvalitetsarbete, värdegrundsarbete och trygghetsskapande insatser.

På **introduktionsprogrammen** fortsätter arbetet med att utveckla formerna för individuella studieplaner och uppföljning av elevernas progression, överlämning mellan skolformerna samt arbetet med kartläggning, placering och mottagande av elever på introduktionsprogrammen, särskilt där det finns höga krav på mottagande skola att möta elevernas stödbehov.

Det finns ett fortsatt behov av att förbättra resultaten i **matematik** och förvaltningen kommer att fortsätta med det riktade utvecklingsarbetet för att förbättra matematikundervisningen så att den upplevs stimulerande av alla elever med varierande kunskaper och förutsättningar.

Förvaltningen kan också se att analysen av betygsresultat i olika ämnen och kurser behöver fördjupas. På aggregerad nivå finns tydliga mönster i vilka ämnen och kurser som eleverna har svårast att få godkänt betyg i. Men resultaten varierar mellan skolenheter och analysen behöver göras på respektive enhet och program för att kunna göra mer riktade insatser för en ökad måluppfyllelse.

Elevernas rätt att få sina kunskaper bedömda på samma grunder har under flera läsår varit ett förvaltningsövergripande fokusområde för att säkerställa att eleverna, oavsett skolenhet eller program, bedöms efter likvärdiga krav och att rektor har rutiner för uppföljning av **bedömningsprocesser** och **betygsättning**. Över tid har korrelationen mellan nationella provbetyg och kursbetyg ökat. Det är stort fokus på sambedömning i verksamheten vilket förväntas förstärkas ytterligare med anledning av den kommande gymnasireformen Gy25.

Förvaltningen kan även se att **värdegrundsarbetet** sker mer systematiskt i undervisningen enligt läroplanens intentioner. Enheterna arbetar på olika sätt med att förbättra tryggheten för eleverna eftersom skolenheterna ser en tydlig koppling mellan en trygg miljö och en hög skolnärvaro, vilket kan leda till ökade kunskapsresultat. Utifrån skolenkätens resultat ser förvaltningen att det finns enheter vars arbete med att förhindra och agera mot kränkningar behöver förstärkas och utvecklas ytterligare framöver.

Digitala verktyg fyller en viktig funktion för elevers lärande och utveckling och framåt behöver siktet vara inställt på hur digitalisering kan fungera som metod för verksamhetsutveckling. AI har seglat upp som hot och möjlighet och kommer fortsatt att vara i fokus för skolans digitala utveckling. Arbetet för att fullt ut nyttja möjligheterna med digitala verktyg, och ibland förändra arbetssätt för att analogt och digitalt ska samverka på bästa sätt, behöver fortsätta.

7. Arbetet framåt

Huvuduppgiften för gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan är att förmedla kunskaper och skapa förutsättningar för att eleverna ska tillägna sig och utveckla kunskaper. I läroplanerna beskrivs att den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar skapar förutsättningar för att skolan ska utvecklas kvalitativt. För att skolans verksamhet ska svara mot de nationella målen måste verksamheten ständigt prövas, resultaten följas upp och utvärderas. Olika metoder behöver prövas, utvecklas och utvärderas.

Det som har absolut störst påverkan på elevernas kunskapsresultat är det som sker i **undervisningen**. Insatser, utvärderingar och analyser behöver i än högre grad riktas mot undervisningen och dess effekter på elevernas lärande och kunskapsresultat. Reflektion, analys och dialog om undervisningens kvalitet ska finnas som en röd tråd genom hela kvalitetsarbetet, mellan elever och lärare, lärare och rektorer, och från skolenhets- till huvudmannanivå. Insatser inom alla områden behöver bidra till att uppfylla det övergripande målet – att höja elevernas kunskapsresultat.

Rektors ledarskap och stöd i lärarnas arbete med att utvärdera undervisningen och kunskapsresultaten är avgörande för att utveckla undervisningens kvalitet. Kontinuerliga samtal om vad som gör en skicklig lärare och vad som är undervisning av god kvalitet skall ligga till grund för den uppföljning och analys av undervisningens resultat, kvalitet och likvärdighet som sker på enhetsnivå, under rektors ledning.

Förvaltningen kan se att det finns ett fortsatt behov av att utveckla och förbättra resultatanalyser, på skolenhets- och huvudmannanivå. Det handlar dels om fortsatt utveckling av data och underlag men också av metoder och verktyg för att fördjupa analysen, samt i högre utsträckning ta stöd i vetenskap och beprövad erfarenhet både på skolenhets- och huvudmannanivå.

Huvudmannen kommer fortsätta att stödja rektor i uppdraget att leda lärares lärande så att kvaliteten i undervisningen fortsätter att förbättras.

Även i digitaliseringsarbetet är ett tydligt ledarskap en förutsättning för att utveckla arbete, organisation och processer med hjälp av digitaliseringens möjligheter. Förvaltningen kommer fortsätta att följa och stödja skolenheternas insatser, så att digitalisering än tydligare blir en metod för verksamhetsutveckling.

Skolnärvarons betydelse för elevens måluppfyllelse är central. Det förebyggande och främjande arbetet kring skolnärvaro skall ingå i skolenhetens systematiska kvalitetsarbete och insatserna bör utgå från de framgångsfaktorer som identifierats i den stadengemensamma vägledningen för skolnärvaro:

- Relationsskapande arbete
- Delaktighet och inflytande
- Undervisningens kvalitet
- Samverkan med berörda aktörer
- Tydligt ledarskap med rutiner för närvaroarbetet

Arbetet för en ökad skolnärvaro och insatser kopplade till detta har utvecklats men fortsatt stort fokus behövs på de främjande och förebyggande insatser som syftar till att öka skolnärvaron.

På två av förvaltningens skolor finns skolsociala team i samverkan mellan skolan och socialtjänsten. Syftet med teamens arbete och insatser är bland annat att öka elevernas skolnärvaro. Några av förvaltningens skolenheter med introduktionsprogram deltar i ett ESF-finansierat projekt, *Fokus IM*, som samordnas av GR. Projektet syftar bl.a till att öka elevernas skolnärvaro och motivation.

Förvaltningen kommer fortsätta att följa närvaron på skolenhets- och programnivå, analysera orsaker till frånvaro samt granska och följa upp skolenheters planering av insatser för en ökad skolnärvaro, med särskilt stöd och dialog mellan huvudman och rektor vid skolenheter med en elevgrupp med låg skolnärvaro.

För att lyckas med det **kompensatoriska uppdraget** krävs fortsatta riktade insatser mot elevgrupper som på grund av sämre förutsättningar riskerar låg måluppfyllelse eller avhopp från studier. Lärmiljön behöver utformas för att passa alla elever och kunna möta alla elevers olikheter, förutsättningar och behov. Skolorna behöver även arbeta med hur organisationen runt eleven ser ut på skol-, grupp- och individnivå samt vilka pedagogiska metoder och arbetssätt som används. Det krävs ett fortsatt arbete för att ytterligare utveckla och anpassa undervisningen till elevernas förutsättningar och behov.

Den positiva utvecklingen av **elevhälsoarbetet** med en hög grad av samverkan mellan professionerna (EHT, rektor, lärare, studie- och yrkesvägledare m.fl) för att undanröja hinder för elevernas lärande, behöver fortsätta. Skolorna ser indikationer på att andelen elever med psykisk ohälsa ökar. Det krävs ett fortsatt arbete på skolenhetsnivå för att främja psykisk hälsa och uppmärksamma behov av stöd hos eleverna. Även på huvudmannanivå kan samverkan mellan förvaltningar och andra aktörer behöva utvecklas och förstärkas med anledning av utvecklingen.

På några skolenheter kommer arbetet mot kränkningar att fördjupas och utvecklas under nästa år. Förvaltningen kommer fortsätta att följa upp enheternas planer mot diskriminering och kränkande behandling för att säkerställa att det sker ett främjande och förebyggande arbete utifrån samtliga diskrimineringsgrunder. Skolenheter kommer också att kunna få förstärkt och riktat stöd i arbetet för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck.

Arbetet för att utvärdera och förbättra undervisningen i **matematik** fortsätter, i syfte att öka förståelsen för hur undervisningen kan möta elevernas behov. Under läsåret 2024/25 kommer det även att initieras ett strukturerat kollegialt lärande där lärare delar erfarenheter och goda exempel för att lära av varandra och utveckla undervisningen i matematik.

Förvaltningen arbetar vidare med kvalitets- och utvecklingsarbetet på **introduktionsprogrammen**, se beskrivning av insatser nedan.

Det är en fortsatt utmaning för elever från **anpassade gymnasieskolans nationella program** att gå vidare till lönearbete. Målsättningen är att fler elever skall stå till arbetsmarknadens förfogande, få tillgång till så kallad utflyttad daglig verksamhet eller annan meningsfull sysselsättning efter avslutade studier. Förvaltningen ser framledes behov av ytterligare samverkan med Arbetsförmedlingen samt med andra förvaltningar och kommunala bolag som

skulle kunna erbjuda elevgruppen sysselsättning i stadens regi. Elever som utreds och får sin IF-diagnos sent är överrepresenterade vad gäller bristande funktionsmedvetenhet vilket ofta medför hög frånvaro eller avhopp. Att identifiera eleverna tidigt samt samverka kring och stödja dessa elever är ett viktigt fokus framledes.

Sammanfattningsvis efter 2024 års uppföljning ser förvaltningen att steg har tagits inom samtliga utvecklingsområden för gymnasieskola och anpassad gymnasieskola, men att de kräver ett fortsatt fokus och är av långsiktig karaktär. För att fortsätta utveckla undervisningen och öka elevernas kunskapsresultat kommer förvaltningen därför att bibehålla och särskilt arbeta med följande utvecklingsområden:

- rektors ledarskap i uppdraget att leda lärares lärande så att kvaliteten i undervisningen fortsätter att förbättras,
- att stärka det vetenskapliga stödet, på alla nivåer, med syfte att utbildning och undervisning än mer ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet,
- att förstärka det kompensatoriska uppdraget och undanröja hinder för elevernas lärande,
- det främjande och förebyggande arbetet för en ökad skolnärvaro.

På huvudmannanivå kommer förvaltningen bl.a att göra följande insatser läsåret 2024/25:

- fortsätta att utveckla data och underlag, metoder och verktyg för att förbättra och fördjupa resultatanalyser både på skolenhets- och huvudmannanivå,
- fortsätta att följa närvaron på skolenhets- och programnivå, analysera orsaker till frånvaro samt granska och följa upp skolenheters planering av insatser för en ökad skolnärvaro,
- fortsätta med det riktade vetenskapliga utvecklingsarbetet för att förbättra matematikundervisningen så att den upplevs stimulerande av alla elever med varierande kunskaper och förutsättningar,
- erbjuda utbildningsinsatser och behovsbaserat stöd till de skolenheter som idag saknar ett systematiskt arbete för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck,
- fortsätta att utveckla formerna för individuella studieplaner och uppföljning av elevernas progression på introduktionsprogrammen,
- fortsätta att utveckla formerna för överlämning mellan skolformerna samt arbetet med kartläggning, placering och mottagande av elever på introduktionsprogrammen, särskilt där det finns höga krav på mottagande skola att möta elevernas stödbehov,
- fortsätta att utveckla utbildningarna på introduktionsprogrammen på individ- och gruppnivå för att kunna möta elevernas mångfacetterade behov och önskemål.
- fortsätta att utveckla samverkan med externa aktörer som skulle kunna erbjuda sysselsättning för anpassade gymnasieskolans elevgrupp.

Förvaltningen behöver också fortsätta att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på skolenhets- och huvudmannanivå, med anledning av förändringar i den nationella styrningen. I enlighet med regeringens intentioner och långsiktiga strategier för att komma till rätta med brister inom skolan sker ett antal förändringar i den nationella styrningen under kommande år. Syftet är att förbättra skolresultaten, skapa högre kvalitet i undervisningen och förstärka likvärdigheten inom den svenska skolan (SOU 2017:35).

En del i detta är Skolverkets nationella kvalitetssystem med nationella mål, delmål och indikatorer samt faktorer för framgångsrik skolutveckling. Som beskrevs inledningsvis i denna rapport (se rubriken 2. *Systematiskt kvalitetsarbete*) har förvaltningen under året påbörjat arbetet genom en delvis förändrad struktur för planering och uppföljning, på skolenhets- och

huvudmannanivå. Förvaltningen fortsätter att följa utvecklingen och anpassar kvalitetsarbetet i de delar som behövs för att följa den nationella styrningen.

Andra kommande förändringar inom ramen för regeringens långsiktiga strategi är ämnesbetygsreformen Gy25, ett nationellt professionsprogram för lärare och skolledare samt stärkt samverkan mellan akademi och skola. Alla dessa delar kommer att kräva anpassningar och arbete både på skolenhets- och huvudmannanivå.